

ЧЫМ
«ШУФЛЯДЫ»
ТЫ
ЗАПОЎНІШ?
ЧЫРВОНКА

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

НОВАЯ
ГУЛЬНЯ
ЧЭРВЕНЬСКИХ
ДЖЫПЕРАЎ
ЧЫРВОНКА

5 ЛІСТАПАДА 2020 г. ЧАЦВЕР № 216 (29330)

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй САВІНЫХ,
старшыня Пастаяннай
камісіі па міжнародных
справах Палаты
прадстаўнікоў
Нацыянальнага сходу:

«Пабудова паўнаўраўнаважанай структуры грамадзянскай супольнасці павінна стаць прывяртытам для ўсяго грамадства. Гэта работа павінна пачынацца са стварэння самадэятэльных палітычных інстытутаў грамадства — палітычных партый. Яшчэ Цыцэрон казаў, што «грамадства — гэта сумеснае пражыванне значнай колькасці грамадзян, звязаных агульным пагадненнем аб законе і правах, а таксама жаданнем карыстацца плёнам і перавагамі сумеснага пражывання». Але! Сумеснае існаванне павінна быць інстытуцыяналізаванае. І з гэтай задачай лепш за ўсё справляюцца палітычныя партыі, а не аб'яднанні па інтарэсах».

Міцкевіч, Гайба і «Звязда»

Мікалай ГАЙБА — навагрудскі краязнавец, прафесіянальны гісторык і музейшчык, аўтар некалькіх кніг і альбомаў. Ужо дваццаць гадоў, як Мікалай Паўлавіч узначалывае дом-музей Адама Міцкевіча. Якраз сёлета спалняецца роўна сто гадоў, як там адкрылася музейная экспазіцыя. Ці трэба казаць, што ў сучасным Навагрудку музей з'яўляецца сапраўдным візіткай, доказ гэтаму — музейную ўстанову кожны дзень наведваюць дзясяткі турыстаў,

экспедыцыі праводзяцца па некалькі разоў на дзень.

А яшчэ Мікалай Гайба — даўні сябар нашай газеты, амаль трыццаць гадоў паштальён прыносіць яму беларускае выданне.

— Мае бацькі вылісвалі «Звязду», а я, калі быў старшакласнікам, — «Чырвоную змену». Калі «Чырвонка» паяднлася са старэйшай газетай, я стаў сталым падпісчыкам «Звязды», — кажа Мікалай Паўлавіч. — У мяне ні-

колі не ўзнікала пытаньняў, калі пачынаецца падпісная кампанія, якое выданне выбраць, — канешне, «Звязду»!

Я даўно хацеў зрабіць фотапартрэт гэтага апантанага чалавека, улюбёнага ў свой горад, у Міцкевіча, у яго пазію, і, што асабліва прыемна, у нашу газету. І нарэшце ўчора такая магчымасць у мяне з'явілася.

Анатоль КЛЯШЧУК,
фота аўтара.

КОРАТКА

- **Прыродны газ з'явіўся ў аграгарадку Вальніцы Верхнядзвінскага раёна.**
- **Інавацыйныя распрацоўкі БДТУ прадставяць на выстаўцы тавараў і паслуг у Шанхаі.**
- **Амаль палова лягасаў Брэсцкай вобласці выкарыстоўвае квадрокоптары для назірання за лясамі.**
- **Беларускі дзіцячы хоспіс запусціў новы праект па абароне правоў цяжкахворых дзяцей.**
- **Рэканструкцыя з устаноўкай электракатлоў вядзецца на Мінскай ЦЭЦ-2.**
- **Дамы-інтэрнаты атрымалі 33 бактэрыцыдныя рэцыркулятары паветра ад Рэспублікі Карэя.**

На слыху

«ВЫНІК ПЛР МОЖА БЫЦЬ СТАНОЎЧЫ ДА ДВУХ-ТРОХ МЕСЯЦАЎ»

Спецыялісты адказалі
на самыя распаўсюджаныя пытанні
пра COVID-19

Каранавірусная інфекцыя працягвае імкліва пашырацца ва ўсім свеце. Тым часам медыкі на аснове папярэдняга вопыту «першай хвалі» мяняюць некаторыя падыходы да лячэння. Ці трэба рабіць кантрольны ПЛР-тэст пры выпісцы? Чаму ПЛР-вынік застаецца станоўчы цягам двух-трох месяцаў і ці заразны ў гэты час чалавек? Спецыялісты Міністэрства аховы здароўя, эксперты кафедры БДМУ і БелМАПА адказалі на пытанні, што часта задаюць урачам розных спецыяльнасцяў, якія цяпер працуюць у стацыянарах і паліклініках і аказваюць медыцынскую дапамогу пацыентам з інфекцыяй COVID-19.

— Ці з'яўляецца КТ-карціна двухбаковай віруснай пнеўманіі падставой для пастановаў аб дыягназе COVID-19 без дадатковага лабараторнага пацвярджэння?

— Так, КТ органаў грудной клеткі дазваляе візуалізаваць змены, па якіх з высокай верагоднасцю можна выказаць здагадку пра дыягназ інфекцыі COVID-19 (адчувальнасць каля 95 працэнтаў).

СТАР. 3

Ёсць пытанне

ДОЎГА І ШЧАСЛІВА

Як стаць доўгажыхаром?

У казках фінал заўсёды аднолькавы: «Яны жылі доўга і шчасліва». Давайце пагаворым пра доўгажыхарства. Працягласць жыцця залежыць ад самога чалавека або ад абставін? З якога ўзросту трэба думаць аб старасці, каб сустрэць яе годна? І ўвогуле: ці варта імкнуцца жыць доўга? Пра гэта мы гутарым з кіраўніком Рэспубліканскага геранталогічнага цэнтра Людмілай ЖЫЛІВІЧ.

Праграма-максімум

— Людміла Аверкеіўна, ад чаго ў большай ступені залежыць доўгажыхарства? Ад генетыкі, экалогіі, сацыяльных умоў?

— У найбольшай ступені працягласць жыцця залежыць ад псіхалагічнай устаноўкі.

СТАР. 4

Людміла Жылівіч —
галоўны герантолаг Міністэрства
аховы здароўя, кандыдат
медыцынскіх навук.

ISSN 1990 - 763X

9 771990 763008

АД ВАКЦЫНЫ ДА НАФТЫ І ГАЗУ

Учора ўвечары адбылася тэлефонная размова прэзідэнтаў Беларусі і Расіі

Прадметна і грунтоўна Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін абмеркавалі самы шырокі спектр тэм, паведамляе прэс-служба Прэзідэнта Беларусі.

У прыватнасці, адным з асноўных пытанняў стала сітуацыя з распаўсюджваннем COVID-19 — абстаноўка вакол Беларусі і Расіі, а таксама ўнутры дзвюх краін. У частцы процідзейня інфекцыі гаворка ішла аб арганізацыі вытворчасці вакцыны ў нашай краіне і перадачы расійскіх тэхналогій і тэхналагічнага працэсу для гэтай вытворчасці. Гэта праранова беларускага лідара была падтрыманая расійскім калегам.

Прадметам дэталевага абмеркавання стала і сітуацыя ў свеце. У прыватнасці, у Злучаных Штатах Амерыкі і суседніх з Беларуссю краінах — Польшчы, Літве, Украіне.

Падрабязна абмеркавалі лідары і актуальныя пытанні ўнутранага парадку дня Расіі і Беларусі.

З іншых актуальных тэм размовы — праблема перавалкі нашых тавараў з порта Усць-Луга, пытанні ваенна-тэхнічнага супрацоўніцтва.

Ішла гаворка і пра пачатак перагавораў па пастаўках вуглявадародаў — нафты і газу — у Беларусь у будучым годзе. Усе пытанні ў гэтым напрамку кіраўнікі дзяржаў дамовіліся вырашаць аператыўна. Таксама Прэзідэнт Беларусі звярнуўся да расійскага калегі з просьбай аб магчымым набыцці радовішча нафты на тэрыторыі Расіі. Уладзімір Пуцін гэтую ідэю падтрымаў. Пасля прапрацоўкі пытанне больш дэталева будзе абмеркавана падчас бліжэйшых перагавораў.

Акрамя таго, Аляксандр Лукашэнка падзякаваў і праінфармаваў расійскага калега аб завяршэнні работ па ўключэнні першага энергаблока беларускай АЭС у нашу энергасістэму.

Разумныя ўкладанні і эфектыўны менеджмент

Прэм'ер-міністр Беларусі Раман ГАЛОЎЧАНКА наведваў з рабочым візітам Магілёўскае прадпрыемства ААТ «Магілёўліфтмаш».

Кіраўнік урада азнаёміўся з узорамі той тэхнікі, якая тут ствараецца. Акрамя ліфтаў і эскалатараў, прадпрыемства вырабляе лябэды, рухавікі, пад'ёмнікі, прадметы шырокага ўжытку. Апошнія распрацоўкі — паркоўкі ротарнага (інакш, карусельныя), ліфтавага і падземнага тыпаў для аўтамабіляў. Пасля наведвання цэхаў зборкі ліфтаў адбылася нарада, дзе абмяркоўваліся пытанні стану і перспектывы развіцця «Магілёўліфтмаш».

— Прадпрыемства паспяхова працуе, упэўнена сябе адчувае, — падкрэсліў прэм'ер-міністр. — Мы разгледзелі пытанні цяперашняй сітуацыі, планы на наступны год — уражанні добрыя. Нас часам крытыкуюць, што мы шмат увагі надаём дзяржаўным прадпрыемствам, якія неэфектыўныя і ім не трэба займацца. Але «Магілёўліфтмаш» — добры прыклад таго, як пры эфектыўным планаванні і выбудованні бізнес-працэсу можна не толькі атрымаць добрыя дывідэнды, але і нарошчваць аб'ёмы вытворчасці праз эканамічную ададачу. Прывяду некалькі лічбаў, якія рэльефна адлюстроўваюць каршыну. Шмат прамысловых прадпрыемстваў, якія ствараліся ў часы Савецкага Саюза, цяпер імкнуцца дасягнуць тых аб'ёмаў, што мелі ў найлепшыя гады свайго існавання. «Магілёўліфтмаш» у 1991 годзе выпускаў максімальную колькасць ліфтаў — 14 400 штук, гэты ўзровень пасля пэўнага зніжэння быў дасягнуты два гады таму. Зараз ідзе толькі павелічэнне. Добры прыклад таго, як разумныя ўкладанні і эфектыўны менеджмент могуць вывесці прадпрыемства на годны ўзровень. Тое, што «Магілёўліфтмаш» займае значныя долі рынкаў Расіі і іншых дзяржаў, — добры

прыклад, як трэба працаваць і ўтрымліваць свае пазіцыі.

Раман Галоўчанка таксама адзначыў, што прадпрыемства ў стане інвеставаць у сябе і самастойна рэгуляваць уласныя фінансавыя патокі. Яго цяперашні стан дазваляе прыцягваць крэдытныя рэсурсы і ў падтрымку з боку дзяржавы не мае патрэбы. Холдынг жыве і абслугоўвае сябе за кошт існуючых рэсурсаў. Зыходзячы з гэтага будуць планы па мадэрнізацыі. Цяпер стаіць задача скараціць вытворчасць, якая патрабуе вялікіх выдаткаў, каб павысіць канкурэнтаздольнасць прадукцыі.

— Мы размаўлялі таксама пра тое, што трэба працягнуць праграму па замене ліфтаў у Беларусі, — паведаміў генеральны дырэктар ААТ «Магілёўліфтмаш» Сяргей ЧАРТКОЎ. — Распрацавана пяцігадовая праграма, рыхтуецца ўказ Прэзідэнта, і гэта работа будзе працягнута.

Прадпрыемства экспертаарыентаванае і актыўна працуе на знешні рынак. Каля 60 працэнтаў яго прадукцыі ідзе ў іншыя краіны. Асноўны стратэгічны партнёр — Расія.

— Нам трэба быць увесь час канкурэнтаздольнымі, шукаць новыя рынкі збыту, — канстатаваў генеральны дырэктар. — Мы пастаянна абнаўляем наш мадэльны рад, ліфты становяцца больш цікавыя і эканамічныя, павышаецца іх камфортнасць. І ёсць паспяховае пастаўкі. Напрыклад, у Армению. Першая партыя склапа ліфты ліфтаў, на наступны год абяцаюць узяць яшчэ тысячу для замены ў дамах Ерэвана. Акрамя гэтага, у нас добрыя сувязі з Расійскай Федэрацыяй на ўзроўні рэгіёнаў. Да нас нядаўна прыежджалі дэлегацыі Прыморскага краю і Омскай вобласці. І мы хутка паедзем з візітамі ў адказ. Нам ёсць што прапанаваць расійскім партнёрам.

Нэллі ЗІГУЛЯ.

Парламенцкі дзённік

Навацыі для манеўранасці рынку

Дэпутаты рыхтуюць да першага чытання «Закон аб самарэгулюемых арганізацыях»

Абсалютна новы для Беларусі нарматыўна-прававы акт унесены Саветам Міністраў. Закон накіраваны на стварэнне прававых умоў для ўкаранення ў краіне механізма самарэгулявання прадпрыемальніцкай і прафесійнай дзейнасці. Па словах старшынкі Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па эканамічнай палітыцы Леаніда БРЫЧА, асноўная ідэя самарэгулявання — падзел функцый кантролю і нагляду за суб'ектамі гаспадарання і адказнасці за іх дзейнасць перад дзяржавай і рынкам.

«Гэта дапаможа паменшыць ролю дзяржавы ў рэгуляванні прадпрыемальніцкай дзейнасці, павялічыць ролю бізнесу перад самімі спажыўцамі. Трэба адзначыць, што зніжэнне расходаў дзяржавы на рэгуляванне і кіраванне гэтымі арганізацыямі. Таксама з'яўляецца магчымасць самім удзельнікам рынку працягнуць большую гнуткасць», — дадаў Леанід Брыч.

Самарэгулюемыя арганізацыі могуць стварацца як на добраахвотнай, так і на абавязковай аснове. Распрацоўшчыкамі вылучаюцца вопыт Расіі, Казахстана, Украіны. Як адзначаюць парламентарыі, закон пробы і яго практыка пакажа, як будзе адбывацца ўкараненне нормаў.

Марыя ДАДАЛКА.

Ва ўрадзе

ВІРУС СВАТУ НЕ ПЕРАШКОДА

Навагодняя дабрачынная акцыя «Нашы дзеці» ахопіць 15 тысяч маленькіх беларусаў

Сёлета яна стартуе 10 снежня і працягнецца месяц. Традыцыйна ў акцыю ўключаюцца органы дзяржаўнага кіравання, арганізацыі, падпарадкаваныя ўраду, канцэрны, банкі, грамадскія арганізацыі і іншыя ўстановы. Планаўецца, што дабрачынная ініцыятыва ахопіць 15 тысяч дзяцей-сірот і дзяцей-інвалідаў па ўсёй краіне. Учора ва ўрадзе прайшло чарговае пасаджэнне арганізацыйнага камітэта па правядзенні дабрачынных навагодніх мерапрыемстваў для дзяцей, вучняў і студэнтаў.

«Зразумела, што пэўныя карэктывы ўнесла каранавірусная інфекцыя, гэту тэматыку мы таксама сёння будзем закранаць разам з Міністэрствам аховы здароўя і Міністэрствам адукацыі, іншымі зацікаўленымі структурамі. Мы, зразумела, будзем рэалізоўваць комплекс мерапрыемстваў для таго, каб не дапусціць і мінімізаваць рознага кшталту наступствы ад захворван-

ня. Я думаю, што Новы год для дзяцей незалежна ад любых інфекцый павінен быць», — пра гэта заявіў намеснік прэм'ер-міністра Ігар ПЕТРЫШЭНКА да пачатку пасаджэння журналістам.

У залежнасці ад эпідсітуацыі ў кожным рэгіёне і ўстанова будучы прымачца адпаведныя меры бяспекі. Магчыма, увядзенне на святах масавага рэжыму, нормаў сацыяльнага дыстанцавання і абмежаванне колькасці ўдзельнікаў. Але, як дадаў Ігар ПЕТРЫШЭНКА, незалежна ад гэтага кожнае дзіця атрымае свой падарунак.

Па словах намесніка старшынкі ўрада, дабрачынная акцыя выклікае ўнутраны пад'ём не толькі ў дзяцей, але і ў службовых асоб, якія ўдзельнічаюць у віншаванні.

Цэнтральнай падзеяй акцыі стане галоўная ёлка краіны з удзелам Прэзідэнта. На яе запрасяюць амаль 2400 дзяцей 8—14 гадоў з усіх рэгіёнаў краіны. Не абмінуць увагай і старэйшых вучняў са студэнтамі. Для іх арганізуюць республіканскія навагодні балы.

Марыя ДАДАЛКА.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Цэнтрабанкі ўпершыню за дзесяць гадоў пазбаўляюцца ад золата

Цэнтральная банкі з 2011-га сталі самымі актыўнымі пакупнікамі золата, а ў апошнія некалькі гадоў толькі павялічылі сваю актыўнасць на гэтым рынку. Але сёлета ў трэцім квартале яны сталі прадаваць галоўнага каштоўнага металу. Залатая рэзерва цэнтрабанкі скараціліся на 12,1 тоны, у той час як за аналагічны перыяд мінулага года назіраўся рост на 141,9 тоны. Зыходзячы з гэтых лічбаў можна зрабіць выснову, што шматгадовы трэнд падыходзіць да свайго канца, і «жоўты метал» больш не з'яўляецца такім жаданым актывам. Аднак, як тлумачаць эксперты, зніжэнне залатых рэзерваў шмат у чым стала прычынай дзеянняў дзвюх краін — Турцыі і Узбекістана. У абедзвюх ёсць пэўныя праблемы з доларавай ліквіднасцю, таму і Цэнтрабанкі вымушаныя былі актывна прадаваць каштоўны метал, каб атрымаць такую ​​неабходную ім амерыканскую валюту. Іншымі пра-

даўцамі золата, хоць і не такімі буйнымі, сталі Таджыкістан (9,2 тоны), Філіпіны (7,8 тоны), Манголія (2,4 тоны) і Расія (1,2 тоны).

У Італіі ўводзіцца каменданцкая гадзіна

З 5 лістапада ў Італіі ўводзіцца дадатковыя абмежаванні з-за каранавіруса, паведамляе газета La Stampa. Людзям будзе забаронена выходзіць з дому пасля 22.00 без уважлівых прычынаў, а старэйшых школьнікаў перавядуць на дыстанцыйнае навучанне. Малодшых школьнікаў абавязалі насяці маскі падчас урокаў — да новых абмежаванняў іх трэба было надзяваць толькі на перапынках. Згодна з дэкрэтам, падпісаным прэм'ер-міністрам Джузэпэ Контэ, да 3 снежня ў краіне спыняць работу выстаўкі і музеі, а гандлёвыя цэнтры не будуць працаваць па выхадных і святковых днях. Акрамя таго, запалняльнасць транспарту абмяжуюць напалову. Дадатковыя абмежаванні ў асобных рэгіёнах будучы ўводзіцца ў залежнасці ад развіцця ў іх сітуацыі з каранавірусам. Так, у зоны павышанай рызыкі, да якіх цяпер аднесены Ламбардыя і П'эмонт, будзе забаронены ўезд усім людзям, якія не пражываюць тут на пастаяннай аснове. Такса-

ма там прыпыняць работу ўсе крамы, за выключэннем прадуктовых і тых, што гандлююць прадметамі першай неабходнасці.

Польшча адклала ўзмацненне строгасці закона аб забароне абортару

Урад Польшчы адклаў ўзмацненне строгасці закона аб абортару, якое выклікала масавыя пратэсты па ўсёй краіне. Пра гэта паведаміў кіраўнік канцэлярыі прэм'ера Міхал Дворчык, перадае CBS. Як вядома, 22 кастрычніка Канстытуцыйны суд зрабіў больш жорсткім адзін з самых рэзанансных законаў аб абортару ў Еўропе. Па польскім заканадаўстве дазволена застаюцца толькі абарты ў выпадку згвалтавання або кровазмяшэння. Пастанова суда пакуль не апублікавана. На антыўрадавыя акцыі пратэсту супраць забароны абортару ў Польшчы штодня выходзяць сотні тысяч чалавек, ігнаруючы пагрозу каранавіруса і забарону на грамадскія зборы колькасцю больш за пяць чалавек. Прэм'ер-міністр Матэвуш Маравецкі раней заклікаў да перагавораў. Прэзідэнт Андзей Дуда прапанаваў новы закон, які дазволіць абарты ў выпадку небяспечных для жыцця адхіленняў у плода. Гэтыя прапановы, паводле ацэнкі палітолагаў, не падтрымаюць у парламенце.

«ВЫНІК ПЛР МОЖА БЫЦЬ СТАНОЎЧЫ ДА ДВУХ-ТРОХ МЕСЯЦАЎ»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Гэтага дастаткова для вызначэння тактыкі вядзення пацыента. У такім выпадку выкарыстоўваюцца клінікарэнтгеналагічныя крытэрыі пастаноўкі дыягназу, прызначаюцца адпаведнае абследаванне і лячэнне пацыента. Лабараторнае пацверджэнне інфекцыі COVID-19 неабходна правесці пасля для канчатковай верыфікацыі дыягназу, статыстычнай рэгістрацыі такіх выпадкаў, ажыццяўлення вылат.

— **Ці абавязкова прызначэнне антыбіётыкаў пры падазрэнні на COVID-19?**

— Не. Антыбіётых не дзейнічае на вірус. Антыбактэрыяльнае лячэнне назначаецца пры наяўнасці або падазрэнні на бактэрыяльную этыялогію захворвання. Таксама ранняя антыбактэрыяльная тэрапія назначаецца пры падазрэнні на сепсіс да высвятлення яго этыялогіі. Ва ўмовах стацыянара вызначэнне спецыфічнага біямаркера пракальчытаніну можа дапамагчы разабрацца, ці ёсць сістэмнае бактэрыяльная інфекцыя ў пацыента. Дадзены падыход рэгламентаваны загадам Міністэрства аховы здароўя ад 2020/10/20 № 1106.

— **Ці ёсць сэнс у кантрольных ПЛР-даследаванні насалотачных імываў у пацыентаў перад вылісай?**

— Няма. Пасля 10-14-га дня захворвання большасць пацыентаў не кантагіёзныя, пры гэтым вынік ПЛР можа заставацца станоўчы да двух-трох месяцаў за кошт дэтэктыва кавалачкаў генетычнага матэрыялу нежыццязольнага віруса, што прадманастравана ў шэрагу клінічных даследаванняў. Згод-

на з загадам Міністэрства аховы здароўя ад 2020/10/20 № 1106, закрыццё лістка непрацаздольнасці ў пацыентаў з бессімптомнай і лёгкай формай адбываецца не раней 14-га дня, з сярэднецяжкай і цяжкай формамі — не раней 21 дня, што больш чым дастаткова для спынення выдзялення пацыентам жыццязольнага віруса.

— **Калі ў чалавека пры добрым самаадчуванні сералагічным метадам выяўлены імунаглабуліны M (IgM) пры адсутнасці клінічнай карціны, то ён хворы на COVID-19?**

— Улічваючы нізкую спецыфічнасць IgM (гэта значыць высокую верагоднасць падманна станоўчага выніку) пры адсутнасці «клінікі» нічога рабіць не трэба, акрамя выпадкаў, калі пацыент быў кантактам першага ўзроўню. У апошнім выпадку пацыенту дыягнастуецца бессімптомная форма COVID-19 і арганізоўваецца медыцынскае назіранне.

— **Ці патрэбна дыхальная гімнастыка пацыентам з COVID-19 у стацыянары? У прыватнасці, надзіманне шыркаў?**

— Не. З дыхальнай гімнастыкай лепш пачакаць да поўнага клінічнага выздараўлення, нарошчваючы нагрузку на органы дыхання неабходна павольна і паступова. Празмерная актыўнасць у вострым перыядзе захворвання можа хутэй нашкодзіць, чым дапамагчы.

— **Калі неабходна назначаць дэксаметазон?**

— Пры наяўнасці ў пацыента запаленага сіндрому і з'яўлення дыхальнай недастатковасці, якая патрабуе дадатковай рэспіраторнай падтрымкі. Дэксаметазон не паказваў сваю эфектыўнасць у даследаванні Recovery ў пацыентаў

з інфекцыяй COVID-19 без дыхальнай недастатковасці.

— **У якіх выпадках мэтазгодна выкарыстоўваць тацылізумаб?**

— У выпадку прагрэсуючага цяжэня пнеўманіі, выкліканай COVID-19, і з'яўлення прыкмет гіперзапаленага сіндрому. Дадзеныя лекавы сродкі скіраваны на інгібіраванне найважнейшага супрацьзапаленага цітакіну IL-6, які з'яўляецца адным з ключавых медыятараў развіцця некантраляемага запаленага адказу, што ў выніку і прыводзіць да дысфункцыі органаў. Прыкметамі гіперзапаленага сіндрому з'яўляецца захаванне ліхаманкі, прагрэсуючае нарастанне гіпаксеміі.

— **Ці з'яўляецца тацылізумаб лекавым сродкам, які паляпшае функцыю дыхання?**

— Наўпрост не, а толькі аспродкавана, праз купіраванне празмернай запаленчай рэакцыі, якая запускае развіццё вострага рэспіраторнага дыстрэс-сіндрому.

— **Ці з'яўляецца рэздэсівер эфектыўным лекавым сродкам пры COVID-19?**

— Маюцца даказаныя даныя аб яго эфектыўнасці ў пацыентаў, якія маюць патрэбу ў падтрымцы кіслародам, але не знаходзяцца на ШВЛ.

— **Ці эфектыўны для лячэння COVID-19 азельтамівір, флустоп, таміфілор?**

— Не. Інгібітары нейрамінідазы эфектыўныя толькі ў дачыненні да грыпу А. Яны могуць назначацца пацыентам з COVID-19 пры немагчымасці выключыць у іх інфекцыю на грып, але не для лячэння ўласна каранавіруснай інфекцыі.

Алена КРАВЕЦ

Насуперак пандэміі

Каб любіць Беларусь нашу мілую...

Каранавірус не толькі прымусіў многія турыстычныя кампаніі пераарыентавацца і паспрабаваць накіраваць сваіх кліентаў да беларускіх прадуктаў, але і даволі пратэсціраваць унутраны турыстычны рынак.

Так, цікаваць да падарожжаў унутры ўласнай краіны сёлета была незвычайна. У цёплыя дні нават выстройваліся чэргі каля раскручаных аб'ектаў, напрыклад такіх, як Белавежская пушча ці Брэсцкая крэпасць. Загружаныя былі і аграсядзібы, у многіх з іх прадбачлівія турысты браніравалі месцы загадзя — і не прагадалі: у летні час нават не ўсім ахвотным удалося патрапіць у хаткі на вёсцы. Да таго ж павялічылі попыт на сваё ўскрыццё шэраг праблем, якія трэба вырашаць. Датчыцца яны самых розных галін. Так, неабходна развіваць падарожжы сэрвіс, павялічваць месцы для стаянак, прадумваць інфраструктуру і праграмы, якімі можна заняць гасцей. Актуальна і сумесная работа з Міністэрствам аховы здароўя, важна свечасова атрымліваць статыстыку па распаўсюджванні хваробы, працаваць на прафілактыку, не забывацца на дэзынфекцыю, масачны рэжым, рассядку ў аўтобусах у шахматным парадку, наяўнасць дазатараў з дэзсродкамі ў месцах, якія наведваюць турысты.

Натуральна, знайшліся рызыкаўныя падарожнікі, якія паспрабавалі выехаць у заморскія краіны (але ў параўнанні з мінулымі годам план па выязных турыстах выкананы толькі працэнтаў на 40). Большасць жа з тых, хто звячэйна ў адпачынку псеісуя на прагрэты сонцам пляжам, нарэцце саспелі да знаёмства з цікавінкамі ўласнай краіны. Аказалася, што шмат людзей раней ніколі не былі ў іншых рэгіёнах. Напрыклад, тым, хто нарадзіўся на Брэсцчыне, ніколі не даводзілася падарожнічаць па Віцебшчыне і наадварот.

Многія беларусы нарэцце даехалі да тых куточкаў, вандрокі ў якія даволі доўга адкладвалі. І былі прыемна ўражаныя. Нездарма кажуць, што, «каб любіць Беларусь нашу мілую, трэба ў розных краях пабываць». Любіць заморскія экскурсіі праіграюць у параўнанні з тым, што сёння можа прапанаваць беларуская вёска. Гаспадары аграсядзіб аб'ядноўваюцца ў кластары і працуюць з турыстамі па розных праграмах: ладзяць майстар-класы па рамёствах, вучаць варыць сыры і пячы хлеб, частуюць нацыянальнымі стравамі, граюць на музычных інструментах, запрашаюць ва ўласныя тэматычныя музеі, праводзяць квесты.

У нас створаны шуюныя турыстычныя прадукты, аналагаў некаторым айчынным экскурсіям няма нідзе ў свеце. Напрыклад, толькі ў Беларусі можна праісаіць у балотастапу па балочы ці праехацца на спецыяльным паравозіку па вузкакалейцы да мясцін, у якіх здабываецца торф. Ёсць у нас і чарныя экскурсіі, байдарачныя сплавы і нават бегавы турызм, калі можна займацца спортам і адначасова знаёміцца з прыгожымі мясцінамі і гісторыяй. Сталічныя экскурсаводы пачалі вадзіць вялікія групы па спальных раёнах, каб мінчане змаглі больш даведацца пра гісторыю мясцін, у якіх жывуць.

Паступова развіваецца прамысловы турызм: наведваць вытворчыя аб'екты ахвотныя могуць не толькі ў Мінску, але і ў рэгіёнах. Сёння можна паназіраць за вытворчасцю сыроў у Тураве, згущонкі ў Глыбокім і Рагачове, мукі ў Лідзе, пабываць на Аршанскім ільнокамбінаце і сфатаграфавачца з магутымі «БелАзімі». Ці не найлепшая гэта рэклама для прадпрыемстваў і прасоўвання айчынных тавараў, а для дзіцячых груп — яшчэ і азіямленне з дасягненнямі сваёй краіны.

З 2003 года Міністэрства спорту і турызму і Нацыянальнае агенства па турызме праводзяць рэспубліканскі турыстычны конкурс «Пазнай Беларусь», які таксама спрыяе росту цікавасці да падарожжаў па краіне. Так, удзельнікі намінацыі «Я пазнаю Беларусь» павінны аб'ехаць і сфатаграфавачца як мага больш знаважым мясцін, архітэктурных помнікаў. Самых актыўных чакаюць каштоўныя прызы. Дарэчы, у дапамогу падарожнікам арганізатары склалі спіс, у якім знаходзяцца 600 аб'ектаў! А можа вам пашанцуе ў намінацыі на найлепшую фатаграфію — тут журы будзе ўлічваць, якой убачылі сваю краіну аўтару работ, што незвычайнага здолелі даведацца. Яшчэ не позна далучыцца — вынікі конкурсу будуць падводзіцца ў снежні. Таксама ў межах «Пазнай!» будучы выбірацца найлепшыя аграсядзібы, туркампаніі і экскурсаводы.

Алена ДЗЯДЗЮЦА

Маёмасныя падаткі

ГЭТУЮ АПЛАТУ ПРЫМАЕ НАВАТ АПАРАТАР ПАШТОВАЙ СУВЯЗІ

Галоўнае ўпраўленне развіцця падатковых органаў Міністэрства па падатках і зборах паведмляе аб тым, што краіні тэрмін выплаты падатку на нерухокасць, зямельнага падатку і арэнднай платы за зямельныя ўчасткі, якія знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці за 2020 год, — 16 лістапада.

Прэс-цэнтр міністэрства проці населеніцтва не «цягнуць» і свечасова аплаціць прад'яўленыя да выплаты сумы падаткаў і арэнднай платы. Спецыялісты ведамства нагадваюць, што выплата падаткаў і арэнднай платы можа быць праведзена ў безнаўным парадку (у тым ліку праз плацежную сістэму АПІП) альбо шляхам унясення наяўнымі грашовымі сродкамі ў банк, падатковы орган, паяскавы, сельскі выканаўчы і распарадчы орган альбо апэратару паштовай сувязі.

Акрамя таго, эксперты Галоўнага ўпраўлення гэтага міністэрства тлумачаць, што пры наяўнасці ў грамадзян пытанняў па вылічэнні падатку на нерухокасць і зямельнага падатку фізічныя асобы маюць права звярнуцца ў інспекцыю Міністэрства па падатках і зборах дзеля атрымання тлумачэння. За гэтую паслугу падатковая грошай не бяра.

Сяргей КУРКАЧ

Крымінал

Перавозіў тону самагону

Каля васьмі гадзін раніцы ў вёсцы Дамашы Маладзечанскага раёна ўвагу супрацоўнікаў Дзяржаўнаінспекцыі прыцягнуў грузавы мікрааўтобус Ford Transit. Яго кіроўца груба парушыў Правілы дарожнага руху — перасек дзве суцэльныя лініі і здзейсніў абгон на пешаходным пераходзе на вуліцы Савецкай. Дарожныя інспектары спынілі транспартны сродак пад кіраваннем 32-гадовага жыхара вёскі Вязавец. Супрацоўнікаў міліцыі насцярожыла, што з салона моцна пахла алкаголем.

У машыне падчас агляду былі выяўленыя каністры з празрыстай вадкасцю з характэрным пахам самагону. У грузавым адсеку знаходзіліся 39 палітмасавых ёмістасцяў рознага аб'ёму з алкагольнай прадукцыяй. Усяго вясковец перавозіў тысячу літраў вадкасці з утрыманнем спірту, суправаджальных дакументаў уладальнік аўто на груз прад'явіў, натуральна, не змог.

Для далейшага разгляду ахоўнікі правапарадку даставілі кіроўцу і мікрааўтобус у раённую аддзел міліцыі. Сам мужчына растлумачыў, што нібыта знайшоў каністры ў леспаласе каля аўтадарогі Вязавец — Цюрлі і меў намер адвезці іх у РАУС. Аднак,

Фота з сайту ПУС Мінскай вобласці

з улікам асобы кіроўцы, праўдзіваць яго версію выклікае вялікі сумненні ў праваахоўнікаў. Паводле інфармацыі УУС Мінска-выканкама, сядзіба грамадзяніна шырока вядомая ў колах самагоншчыкаў, ды і сам мужчына раней неаднаразова прыцягваўся да адміністрацыйнай адказнасці за «бутлегерства». Як мяркуецца, алкагольная прадукцыя, выяўленая ў аўтамабілі, прызначалася для далейшай рэалізацыі на «гандлёвых кропках».

Увесь кантрафактны тавар праваахоўнікі канфіскавалі. Па факце нелегальнай перавозкі спіртнога прадукцыі праводзіцца праверка. Узоры вадкасці накіраваны на экспертызу. За парушэнне ПДР у дачыненні да фігуранта складзены пратакол.

Сяргей РАСОЛЬКА

Забраў чужыя долары з-пад матраца

У апэратыўна-дзяжурную службу Ленінскага РАУС Магілёва з заявай звярнуўся 25-гадовы жыхар горада, які расказаў, што ў яго з пакоя ў кватэры дома па вуліцы Касмантаўтаў былі выкрадзены грашовыя сродкі.

800 долараў прапала апоўдні з-пад матраца, які ляжыць на ложку мужчыны. Не разумеючы, хто здолеў бы прабрацца ў яго жыллё, мужчына папрасіў дапамогі ў праваахоўнікаў.

Супрацоўнікі аддзела крымінальнага вышуку высветлілі абставіны здарэння, а таксама той факт, што да іцыдэнту,

верагодна, дачынены адзін з суседзяў мужчыны. 25-гадовы маляр адной з арганізацый горада, раней ужо судзімы за ухліганства мясцовы жыхар. Як паведамляе УУС Магілёўскага аблвыканкама, ён быў у курсе, што ўваходныя дзверы ў суседа не заўсёды замкнутыя — апошні бескалатна забываў іх зачыніць альбо не мог гэтага зрабіць з-за няспраўнасці замка. Скарыстаўшыся момантам, калі ўладальнік кватэры сышоў, сусед беспераходна пракаўся ўнутр чужога памешкання і абшукаў яго. Знайшоўшы схованку пад матрацам, ён забраў адтуль валюту.

Сяргей РАСОЛЬКА

ДОЎГА І ШЧАСЛІВА

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Дапусцім, у вашым родзе з пакалення ў пакаленне жывуць доўга. І вы ўпэўнены, што ваш арганізм мае вялікі запас трываласці і шанц дажыць да ста гадоў. Або адваротны варыянт: у чалавека ў родзе ранняя раптоўная смерць. Ад такіх людзей часта можна пачуць: «Я, напэўна, таксама не дажыву да 60». Гэтай перакананасцю чалавек запускае працэс паталагічнага старэння. Падобны ўстаноўкі («Я пражыву да ста гадоў» або «Я не дажыву да шасцідзясяці») становяцца тым самым трыгерам, які вызначае хуткасць старэння, моц імунітэту, развіццё хвароб. Усё гэта ў першую чаргу рэгулюецца мозгам: якую праграму ты ўстанавіў, такі і будзе вынік. У другім прыкладзе праграму можна выбудоўваць па-іншаму. Так, у маім родзе былі ранняя смерць, але я ведаю, ад чаго памерлі мае сваякі. Напрыклад, ад хвароб сістэмы кровазвароту. Значыць, у мяне ёсць рызыка развіцця гэтых захворванняў. Я павінен сачыць за станам крыві, сэрца і сасудаў, выключыць фактары рызыкі — курэнне, алкаголь, гіпадынамію, лішнюю вагу. Можна мець слабыя месцы ў генетыцы і дажыць да глыбокай старасці. А можна быць з роду доўгажыхароў, але не стаць адным з іх. Такіх прыкладаў таксама мноства. «Мой дзед курыў, піў і пражыў 97 гадоў!» Але ж дзед жыў у іншых умовах. У тых часы людзі елі экалагічна чыстыя прадукты і пілі таксама не тое, што п'юць цяпер. Дзед жыў у экалагічна чыстым рэгіёне, займаўся фізічнай працай, яго жыццё нельга было назваць поўным стрэсам. А ў сучаснага чалавека, як правіла, сядзячая работа з вялікім псіхалагічным перананпружаннем, пастаянны стрэс, не найлепшыя экалагічныя ўмовы, няправільнае харчаванне, гіпадынамія. І вы дадаеце да гэтага курэнне і алкаголь... Варта разумець, што вы і ваш дзед — не ў роўных умовах.

— **Ад людзей сталага ўзросту часта можна пачуць фразу: «Я не хачу жыць больш за 65 гадоў»...**

— Гэта страх старасці, і ён усё часцей праўляе сябе апошнім часам. Мы праводзілі даследаванне, каб высветліць, як успрымае старасць моладзь нашай краіны. Маладыя людзі на пытанне: «Што такое жыццё на пенсіі?» адказвалі: «Гэта галечка, хваробы, базывіаднасці». У Еўропе на аналагічнае пытанне моладзь адказвае інакш: «Гэта свабода, магчымасць развівацца і падарожнічаць». Не дзіўна, што ў Еўропе працягласць жыцця большая, чым на постсаветскай прасторы. Чаму людзі баюцца старасці? Яны баюцца бездапаможнасці. Баяцца, што стануць залежны ад іншых, павінны будучы заміяць стратанячы функцыі за кошт блізкіх. І гэта «ўтрыманства» ў дачыненні да родных або дзяржавы ўспрымаюць, як велізарны цяжар. Сёння працягласць жыцця ў нашай краіне павялічылася: 78,4 года ў жанчын і 67 — у мужчын. Гэта значыць людзі сталі дажываць да тых захворванняў, да якіх раней мала хто дажываў — у першую чаргу гэта дэменцыя. І сёння пажылыя людзі баяцца нават не фізічнай слабасці, а страты розуму, таго, што яны не змогуць адказаць за сябе. Але ж дэменцыя — не абавязковы вынік жыцця. Так, мы баімся, але што мы робім, каб гэтага не адбылося?

«Вылечыць»

старэнне немагчыма

— **З якога ўзросту трэба думаць аб старасці?**

— Значна раней, чым прынята ў нас. У Беларусі людзі выходзяць на пенсію і пачынаюць займацца сваім здароўем. Гэта ўжо нядрэнна, але рыхтавацца да старасці трэба замала. У Еўропе ёсць цікавыя праграмы: ужо ў малодшай школе дзецям прапануецца падумаць, што ім трэба зрабіць, каб дажыць да ста гадоў. І галоўны тэзіс — не «назапасіць пэўную суму, каб сустрэць старасць». Хоць вучаць школьнікаў і гэтак — як захаваць грашовыя сродкі, каб у старасці быць незалежнымі. Але галоўны пасыл — у першую чаргу клапаціцца пра сваё здароўе. Гэта вельмі перспектыўныя праграмы, і мне хацелася б, каб яны былі і ў нашых школах. Ну, а канкрэтная ўзростава мяжа, калі пара сур'ёзна паклапаціцца аб уласным

ства або ранняя смерць — падзеі наканаваныя. А потым высветлілася, што целамеры могуць даўжэць або станавіцца карацейшыя ў залежнасці ад спосабу жыцця чалавека, яго настрою і клопату пра сваё здароўе.

— **Што такое старэнне? І ці можна будзе калі-небудзь «вылечыць» старасць?**

— Наўрад ці на нейкую іншую медыцынскую тэму распрацавана столькі тэорыі, колькі іх існуе на тэму прычын старэння арганізма. Ёсць тэорыя назапашвання генетычных памылак, аксідантнага стрэсу, парушэнняў у эндатэліі і мноства іншых. Але усё гэта толькі здагадкі. Думаю, старэнне — мультыфактарны працэс. Але важна разумець: старасць — не хвароба, вылечыць яе немагчыма. На пэўным жыццёвым этапе працэс фізіялагічнага старэння запускаецца, хочам мы гэтага ці не. Ён можа быць паталагічным (паскораны) або фізіялагічным (натуральны). Праўда, сучасныя людзі пачынаюць

— Шукайце максімальна натуральныя прадукты без дабавак, кансервантаў і глыбокай замарозкі. Замест крэветак запячыце бульбу ў мундзірах у духоўцы і вы атрымаеце дзённую норму калію. Замест грэйпфрута з'ешце яблык, што вырас у вёсцы ў бабулі. Каб атрымаць вітамін С, пакаштуйце не лайм, а журавіны. Тое, што можна з'есці сырое, ешце сырое. І вельмі важна дадаць у рацыён досыць мяса — ахаладжанага, а не замарожанага, белага, а не чырвонага — гэта ў першую чаргу індычка і трус. Бялок — гэта мышачны каркас, эластычная тканка, сухажыллі, а таксама выпрацоўка уласнага калагену, які не дае старэць скуры і суставам. Да БАДАў, дарчы, я таксама стаўлюся станоўча. Але важна памятаць, што бялагічна актыўныя дабаўкі не могуць замяніць лекі.

Чаму жанчыны жывуць даўжэй

— **Чаму беларускія мужчыны жывуць менш, чым жанчыны?**

— Плік смяротнасці мужчын у нашай краіне прыпадае на ўзрост ад 45 да 50 гадоў. Падышоўшы да гэтай узроставай мяжы, наш сярэднястатыстычны мужчына падраствірае дзверы і пабудоваў які-ніякі дом — назапасіў грошай на «дачку і тачку». На жаль, класічная нацыянальная мужчынская праграма вельмі абмежаваная, і вось ён яе выканаў. З жонкай яна ўжо прыцёрлася адно да аднаго — ні моцных станоўчых, ні адмоўных эмоцый. Што далей? Мужчына перастае развівацца: кладзецца на канапу і пачынае нарощваць метабалічны індыкс. Услед за недахопам фізічнай актыўнасці і ростам масы цела прызодзяць гіпертэнзію, праблемы з сэрцам, цукровы дыябет. Мужчыну сумна, але ён не шукае новых сфер прымянення свайго розуму і навікаў. Не хачу сказаць, што гэта аксіём. Напрыклад, бізнесмены, які паказвае практыка, не спыняюцца ў развіцці, бо адчуваюць адказнасць за свайго бізнес. Ёсць у нашай краіне нямаля мужчын і ў іншых прафесійных сферах, якім і ў 50, і ў 60 ёсць куды імкнуцца. Але нават у сельскай масцоўсці, дзе, здавалася б, невысокі ўзровень жыцця прымушае людзей пастаянна шукаць варыянты заробку, мужчына сярэдняга ўзросту, страціўшы работу, наўрад ці паедзе працаваць у суседнюю вёску, не будзе шукаць, як перапрафілявацца, калі ў яго прафесійнай сферы зацішша. А вось нашы жанчыны будучы шукаць варыянты заўсёды. Яны будуць шыць, вязаць, вырошчваюць агародніну-садавіну на продаж, яны даб'юць да суседня населенага пункта, калі там ёсць работа.

Рацыён доўгажыхара

— **Больш за ўсё доўгажыхароў — у Японіі і на Каўказе. Чаму менавіта ў гэтых рэгіёнах людзі жывуць даўжэй?**

— На гэта ўплываюць менталітэт і асаблівасці харчавання. У Японіі ёсць і яшчэ адзін нюанс — усходняя медыцына. Еўропа адышла ад нетрадыцыйных метадаў да лекавай медыцыны: у цябе ёсць праблема — ты шукаеш лекі. На Усходзе іншы падыход: у цябе ёсць праблема — ты шукаеш прычыну і аднаўляеш здароўе праз уздзеянне на яе. Акрамя таго, ва ўсіх рэгіёнах, якія славяцца доўгажыхарамі, ёсць пэўныя асаблівасці харчавання: тут спажываюць свежыя натуральныя прадукты. Якасць ежы — адзін з найважнейшых фактараў, якія ўплываюць на актыўнае даўгаліццё. Напрыклад, на Каўказе ў рацыёне заўсёды вельмі шмат зеляніны і свежае мяса, якое ў працэсе гатавання пазбавляецца непатрэбнага тлушчу. У той жа Японіі мяса амаль не ядуць, зато спажываюць шмат свежай рыбы — падкрэсліваю, свежай, а не замарожанай. Яна там даступная, як у нас цыбуля і часнок.

— **А які можа быць рацыён доўгажыхара для чалавека, што жыве ў беларускім горадзе?**

— **Жанчыны ў Беларусі больш актыўныя — і таму жывуць даўжэй?**

— Так. Актыўныя жанчыны, на якіх да глыбокай старасці «ўсё трымаецца» — наша нацыянальная рыса. У бабуль ёсць моцная матывацыя — унукі. Для доўгажыхарства патрэбны зацікаўленасць,

некая справа, якая не дае апусціць рукі; мэта, якая падтрымлівае. А далікатна на канапе да ста гадоў пад сілу вельмі нямногім. Усе доўгажыхары да самага апошняга дня сацыяльна актыўныя. Калі гэты чалавек быў слесарам, то і ў старасці ён ходзіць па вёсцы і дапамагае суседзям; калі ён быў настаўнікам, то і на пенсіі займаецца рэпетытарствам. Кожны доўгажыхар знаходзіць для сябе нейкую рэалізацыю. Яшчэ адна форма самазахавання ў нашага народа — гэта дача. Як герантолаг я бачу, што гэтую форму рэалізацыі ў нашых умовах пераацэніць проста немагчыма. Спадзяюся, у краіне будучы развітацца новыя формы сацыяльнай актыўнасці, такія як універсітэты трэцяга ўзросту, школы актыўнага даўгаліцця, прафесійная пераарыентацыя і іншыя.

«І сёння пажылыя людзі баяцца нават не фізічнай слабасці, а страты розуму, таго, што яны не змогуць адказаць за сябе. Але ж дэменцыя — не абавязковы вынік жыцця. Так, мы баімся, але што мы робім, каб гэтага не адбылося?»

— **А позняя дзіця для мужчыны — гэта стымул да доўгажыхарства?**

— Я ведаю сем'і, якія дажываюць разам да глыбокай старасці. Такія людзі захоўваюць яснасць розуму, у іх прыгожыя, кранальныя адносіны. Але часта ў апошнія гады сустракаецца і іншая сітуацыя, калі мужчына, не разлічыўшы свае сілы, уступае ў новы шлюб. Вядома, маладая жонка матывуе сачыць за сваім здароўем і адпавядаць яе патрабаванням. Але фінал такой гісторыі можа быць сумны. Так ці інакш, статыстыка кажа пра тое, што адзінокія мужчыны жывуць менш, чым тыя, з кім побач жанчына.

Навошта жыць да ста гадоў

— **У доўгажыхарства ў Беларусі — жаночы твар?**

— Наадварот, якраз мужчынскі. Пасля 65 гадоў у нашага насельніцтва — твар адзінокай жанчыны. Але калі мужчына перажывае крызіс 45-50 гадоў і пераступае 70-гадовы рубж, ён, як правіла, жыве даўжэй. Сярод доўгажыхароў, чый узрост пераважыў за 90, большасць — адзінокія мужчыны.

— **І напрыканцы: ці трэба імкнуцца жыць доўга?**

— Адназначна, трэба. Асабліва цяпер, калі адкрылася столькі магчымасцяў для рэалізацыі ў розных кірунках людзей усё ўзростаў. Даўгаліцце — гэта бонус, які цывілізацыя падарыла чалавеку. І ім трэба правільна скарыстацца. Асабліва я, напрыклад, хачу як мага даўжэй быць са сваімі дзецьмі і ўнукамі і вярнуцца да сваёй даўняй творчай мары. Для моладзі ў сучасным свеце асабліва важна, каб побач быў чалавек мудры, дасведчаны, які ў хвіліну адчувае выслушае, падтрымае і дасць слушную параду. Маладым людзям, нягледзячы на сучасны тэмп жыцця і тэхнагеннае стагоддзе, заўсёды патрэбна цёплае святло роднага ачага, якое захоўваецца для сваіх унукаў бабулі і дзядулі.

Аляксандра АНЦЭЛЕВІЧ.

ІМЁНЫ

Яўген ПУЗАНАЎ:

«Не баюся марыць і ставіць глабальныя мэты»

Таленавіты чалавек таленавіты ва ўсім, сцвярджае народная мудрасць. Да яе ёсць аналаг, прадывтаваны часам, — працавіты чалавек працавіты ва ўсім. Фігурнае катанне, маляванне, літаратуру, SMM і мары аб вялікіх перамогах здолеў аб'яднаць 17-гадовы юнак. І не, у яго сутках таксама 24 гадзіны. Як усё паспяваць і не бяцца ставіць грандыёзныя мэты, Яўген Пузанаў раскажа ў «Чырвонцы. Чырвонай змене».

ПУЦЯВОДНАЯ ЗОРКА

Лёс фігурыста бацькі вызначылі яму яшчэ да нараджэння. На сямейным савеце вырашылі: калі будзе хлопчык, яго назавуць у гонар алімпійскага чэмпіёна Яўгена Плюшчанкі. Асаблівага выбару, у якую спартыўную секцыю аддаць сына, зразумела, не было. Як толькі ў Пружанах адкрыўся Лядовы палац, чатырохгадовы Жэня Пузанаў стаў на канькі. Шчаслівая зорка фігурнага катання пачала весці яго за сабой і змяніла жыццё ўсёй сям'яй. Трэнер прапанавала бацькам спартсмена адпусціць таго ў Мінск для далейшага развіцця. У сталіцы ўжо жыві старэйшы брат, а потым і для бацькі знайшлася работа. Так Яўген «перавёз» сям'ю з Пружан у Мінск.

Галоўная спартыўная мэта суразмоўніка — «золата» Алімпійскай гульні, якая яшчэ няма ў беларускіх фігурыстаў. І адступаць ад яе ён не збіраецца: «Я не ведаю, калі дакладна выйграю Алімпіяду, але ўпэўнены, што гэта будзе. Часам, калі нешта не атрымаецца, пачынаю сумнявацца ў сваіх сілах. Гэта нармальна, і важна, каб такія моманты не перашкаджалі ісці да сваёй мэты».

Візітная картка фігурыста — яго праграмы. Самая знакамітая ў Жэні — кароткая пад песню Майкла Джэксана «Smooth», з якой ён выступаў некалькі гадоў. У новым сезоне спартсмен будзе дэманстраваць мінулую адвольную праграму пад песню Джавані Камама Oltre L'Estasi. А кароткая — новая пад Scorions. «Кампазіцыю для яе выбрала мама, яна ў гэтым не памыляецца. Я люблю ўсе свае праграмы, і самае галоўнае, што яны мне падыходзяць». Цікава, што свае праграмы фігурыст стварае самастойна, а потым пад кіраўніцтвам трэнера дадаюцца тэхнічныя элементы. Жэня прызнаецца, што часта, калі чуе новую песню, уяўляе, як пад яе можна выступіць.

У 2019 годзе хлопец стаў чэмпіёнам Беларусі і нават устанавіў рэкорд, набраўшы ў суме 198 балаў. Дагэтуль ён заваяваў бронзу Еўрапейскага юнацкага алімпійскага фестывалю. Для беларускага фігурнага катання гэта вялікі крок. Але сам Жэня ўпэўнены, што гэтага недастаткова: «Тое, чаго я дасягнуў, для многіх фігурыстаў старт. Так, я перамог на чэмпіянаце Беларусі, але ж гэта не міжнародны старт. Іспанец Хаўер Фернандэс сем разоў выйграваў чэмпіянат Еўропы. А ў мяне так павінна быць на чэмпіянаце Беларусі як мінімум. Арыентавацца трэба не на тое, што ўжо зрабіў, а на тое, што яшчэ трэба будзе зрабіць».

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

З прыцэлам на будучыню

Чым «шэфляды» ты запоўніш?

«Засушыць» мозг немагчыма, навучаннем яго можна толькі развіць

Як вы думаеце, ці можа творчы чалавек дазволіць сабе быць недысцыплінаваным? Можна здагадацца, што на гэта адкажа большасць з іх, а як насамрэч? На якіх работніках робяць стаўку наймальнікі найперш: на крэатыўных ці ўсё ж такі на адказных? І што наша сістэма адукацыі магла б пераняць у IT-галіны? Пра ўсё гэта, разбураючы шматлікія міфы наконяць пабудовы сваёй кар'еры, разважаюць эксперты — намеснік дырэктара ТАА «Лазерскам» Андрэй АНДРЬЕЎСКІ і дырэктар кампаніі ІВВУ Генадзь КОЛТУН.

ВЫКАНАЎЦЫ І КІРАЎНІКІ

— У мяне багаты жыццёвы досвед: я працаваў настаўнікам фізікі, вёў спецкурсы ў Ліцэі БДУ, потым сем гадоў займаўся навукай, а апошнія пяць гадоў працую ў навукаёмістай прамысловасці — мы выпускаем лазерныя і фотадыёдныя модулі з аптычным валакном. З прычыны спецыфікі работы мне часта даводзіцца запрашаць на гутарку маладых спецыялістаў, таму я хацеў бы з пункту погляду бізнесу раскажаць аб тым, якіх работнікаў мы чакаем, і якія якасці трэба развіваць у школьнікаў. Апошнім часам даводзіцца пастаянна чуць пра крызіс у сістэме адукацыі, пра тое, што школа вучыць не таму, што трэба, але зусім незразумела, а чаму ж неабходна вучыць. Тым больш што ў гэтым пытанні няма згоды паміж педагогамі, школьнікамі, іх бацькамі, дзяржавай і работадаўцамі. — падкрэслівае Андрэй АНДРЬЕЎСКІ. — Гарызонты планавання ва ўсіх розныя: для настаўнікава важна, каб вучань атрымаў атэстат і больш-менш добра здаў ЦТ, для бацькоў — каб іх дзіця ўладкавалася ў жыццё. Але ў прафарыянталагаў ёсць тэрмін «шчылінная прафарыянтацыя» — так яны характарызуюць сітуацыю, калі бацькі не бачаць разнастайнасці прафесійных магчымасцяў і падштурхоўваюць сваё дзіця толькі ў адным кірунку, кшталту «я быў стаматолагам — і ты ім будзеш».

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

Справа гаспадобы

«РАЗМАЛЯВАЦЬ» МАРУ ЖЫЦЦЯ

Як падлетак прасоўвае свой бізнес

Шаснаццацігадовы мінчанін Ягор АЎСЕЙ з дзяцінства хацеў стаць прадпрымальнікам. Першай ідэяй было прадаваць дамашнюю піцу і піражкі, аднак у 12-13 гадоў план быў яшчэ несур'ёзны, як цпер лічыць хлопец. Аднаго жадання недастаткова, трэба вучыцца ўсёму з нуля і толькі потым рухацца ў выбраным кірунку. Зараз адзнаццэкласнік ужо больш за год займаецца рослісам адзеньня і абутку. Як у яго гэта атрымаецца?

— Памятаю, што заўсёды ўсім казаў, што буду бізнесменам. Але ў 14-15 гадоў нават не разумеў, дзе можна набыць патрэбныя веды. У дзявятым класе знайшоў бізнес-школу на лета, аднак бацькі не вельмі хацелі яе аплываць, таму сам уладкаваўся на падпрацоўку. У выніку правучыўся прыкладна чатыры месяцы, але за гэты час там толькі паказалі, што стварыць бізнес можна ў любым узросце, растлумачылі, як вядуцца стартапы. Праз некаторы час падключыўся да праграмы аднаго са сталічных адукацыйных цэнтраў, дзе за тыдзень трэба было прыдумаць сваю ідэю і прэзентаваць яе. Памятаю, што за два дні да здачы ў інтэрнэце ўбачыў фотаздымак раслісаных красовак. Мне спадабалася, як гэта выглядала, і я вырашыў, што хачу займацца тым жа.

Тады ў Ягора не вельмі добра выйшла прэзентаваць сваю ідэю. Да таго ж ён не атрымаў жаданай падтрымкі ні з боку сяброў, ні з боку зацікаўленых з бізнес-асяроддзя. Але хлопец не разгубіўся.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

Чым «шэфляды» ты запоўніш?

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

А ў школьнікаў гарызонт планавання ўвогуле самы недалёкі. Мы з Генадзем два гады таму вялі спецкурс у Ліцэі БДУ, падчас якога размаўлялі з імі пра работу ў навучыццэ і бізнесе. Пераканаліся, што для іх нейкая там работа праз чатыры-пяць гадоў пасля заканчэння ўніверсітэта — гэта штосьці вельмі і вельмі далёкае і абстрактнае, амаль перадпенсійны ўзрост (усміхаецца. — Аўт.). Разам з тым наймальнікі хацелі б, каб да іх прыходзіў ужо падрыхтаваны спецыяліст, які ўмеў усё і якога не трэба давучваць. А дзяржава ўвогуле слаба ўяўляе, каго і як трэба рыхтаваць для рынку працы.

Мы лічым, што да 30 гадоў малады чалавек павінен рэалізавацца ў прафесійным плане, каб мог забяспечваць сябе і сваю сям'ю. У прынцыпе, ёсць тры асноўныя шляхі. Можна развівацца і ўдасканалвацца ўсё жыццё як спецыяліст або асноўны выканавец. Можна пайсці працаваць наёмным кіраўніком ці менеджарам і кіраваць іншымі людзьмі або стаць прадпрымальнікам і адкрыць уласную справу.

Калі прыгледзецца да сваіх вучняў, можна зразумець, які шлях будзе больш блізка таму ці іншаму выхаванцу. Цудоўны спецыялістам становяцца, які правіла, выдатнікі-перфекцыяністы: яны пастаянна самаўдасканальваюцца і дасягаюць высокіх вынікаў. Але для таго, каб працаваць кіруючым менеджарам, зусім неабавязкова мець выбітныя акадэмічныя здольнасці — больш важна, каб чалавек быў камунікабельны. Здольнасць маніпуляваць іншымі людзьмі таксама можа спатрэбіцца. А для адкрыцця сваёй справы трэба быць ініцыятыўным і смелым. Увогуле ініцыятыўнасць, прадпрымальніцкая жылка і здольнасць зарабляць грошы зусім не карэлююць з акадэмічнай адоранасцю. Пра ўсё гэта трэба пачынаць думаць яшчэ ў школе: менавіта там трэба развіваць, акрамя акадэмічных навыкаў, яшчэ і так званыя мяккія навыкі (soft skills), а таксама ключавыя кампетэнцыі XXI стагоддзя: крытычнае мысленне, крэатыўнасць, камунікацыю і кааперацыю.

Між іншым, сапраўдныя лідары валодаюць высокім узроўнем эмацыянальнага інтэлекту. Гэтыя людзі могуць дрэнна спраўляцца з работай выканаўцы, але ўмеюць делегаваць, браць адказнасць за вынік і прымаршэнні.

ТВОРЧАСЦЬ І СВАБОДА

Дык што рабіць педагогам: патрабаваць ад вучняў захавання строгай дысцыпліны або ствараць атмасферу свабоды для творчасці? У многіх еўрапейскіх краінах навучальны працэс фармалізаваны значна менш, чым у нас, і настаўнік там можа праводзіць свае заняткі, нават сядзячы з дзецьмі на дываннах на падлозе ў вучэбным пакоі...

— Як прадстаўнік прамысловасці хачу сказаць, што на вытворчасці, асабліва там, дзе задзейнічана каштоўнае абсталяванне, запатрабаваны дысцыплінаваныя работнікі. Дысцыплінаванасць патрабуецца і пры выкананні навучальных праектаў, хоць там, магчыма, і няма дакладнага графіка, але нейкія часавыя рамкі усё ж такі ўстаноўлены. Увогуле кіраўнікі цэняць прадказальнасць і дысцыплінаванасць падначаленых, — канстатуе Андрэй Андрыеўскі. — Ёсць стэрэатыпы, маўляў, у будучыні ўсю працу будучы выканаць работы, а людзі будучы толькі генерываць ідэі. А тыя ён — творчы чалавек? Часцей за ўсё работца асацыявацца ў нас з беспарадам і хаосам, але ва ўсім гэтым смецці ён умудраецца нараджаць ідэі. Але калі ў чалавека беспарадак на рабочым месцы, гэта і для яго калега, і для кіраўніка — галаўні болі. Калі такі работнік не можа знайсці патрэбныя дакументы ў сваіх папках на камп'ютары, ён крадзе чужы час і зніжае эфектыўнасць усяго калектыву, а гэта нікога не ўсцешчыць.

Дык што ж такое творчасць? Паводле сучасных уяўленняў гэта зусім не акно ў

Генадзь Колтуна: «Дысцыпліна ў IT таксама ёсць, але свабоды нашмат больш, чым у сучаснай школе...»

галаве, якое раптам адчыняецца і штосьці там адбываецца. Ідэі — камбінацыя таго, што вы ведаеце і ўмеете. Тое, што вы вывучылі раней, захоўваецца ў вашым мозгу, як у шэфлядах. У працэсе творчасці гэтыя шэфляды адчыняюцца выпадковым чынам, і мозг спрабуе скамбінаваць часткі ідэй, каб скласці з іх пазл. Канешне, большасць гэтых камбінацый будзе нежыццяздольная, зусім бескарысная і будзе адкінута, але штосьці насамрэч прывядзе да прарыўнай ідэі. Аднак, чым больш чалавек ведае, тым больш новага ён здольны прыдумаць. Калі вы ведаеце матэматыку і біялогію, то зможае стварыць і прыдумаць больш, чым калі вы ведаеце толькі матэматыку або толькі біялогію. І калі вучні кажучы «Матэматыка ці фізіка — гэта не маё, і я не збіраюся «сушыць свой мозг», можае смела ім казаць, што мозг засушыць немагчыма. Яго можна толькі развіць навучаннем, і ў прынцыпе гэта вельмі добрая матывацыя, каб вучыць усе прадметы, а не адзін-два, што патрабуюцца для здачы ЦТ. Трэба старацца ва ўсім разабрацца, бо для творчасці спатрэбіцца ўсё! А калі ты дрэнна вучыўся, то і Google табе не дапаможа...

Андрэй Андрыеўскі звяртае ўвагу яшчэ на адзін важны момант. Для творчасці патрабуецца спакойная і добразвучная абстаноўка («немагчыма ствараць ва ўмовах несвабоды»), таму большасць IT-кампаній, даследчыя арганізацыі над гэтым працуюць: расстаўляюць у офісах кветкі, раскідваюць па падлозе падушкі, ствараюць нязмушаную атмасферу і ўмовы, каб «шэфляды» ў мозгу пачалі адчыняцца і камбінаваць ідэі.

Яшчэ адзін распаўсюджаны міф: у будучыні творчы чалавек будзе толькі генерываць ідэі, а рэалізоўваць іх будуць работы. — Гэта, мякка кажучы, не адпавядае рэчаіснасці. — Дзеліцца сваімі думкамі Андрэй Андрыеўскі. — У якой бы творчай прафесіі чалавек не рэалізоўваў сябе, але пасля дзясятага-пятнацісятага праекта ўсё робіцца падобнае, і галоўную ролю пачынае адыгрываць тое, наколькі граматычна і свачасова вы выканаеце пастаўленую задачу. Любы поспех — гэта толькі дзесяць працэнтаў крэатыўнасці плюс 90 працэнтаў упартай працы. І зараз, і ў будучыні будзе шмат прафесій, якія патрабуюць добрай выканальніцкай дысцыпліны. А запатрабаваныя будучы спецыялісты, якія не проста кідаюць ідэю і кажучы «Вы самі яе рэалізуйце», а тыя, што возьмуць на сябе адказнасць за яе ўвасабленне і канчатковы вынік.

Апошнім часам часта кажучы, што да канца жыцця чалавек павінен будзе не адзін раз змяніць сваю прафесію і сферу дзейнасці. Некаторыя нават раяць рабіць гэта кожныя пяць гадоў. Але давайце з вамі падлічым. У сярэднім людзі жывуць 80 гадоў або 700 тысяч гадзін. Актыўныя рабочы ўзрост — гэта 25—65 гадоў. Пры стандартным рабочым тыдні атрымліваецца каля 80 тысяч гадзін.

ШТО ТАКОЕ SOFT SKILLS?

Гэта сацыяльныя навыкі, таму што размова ідзе пераважна пра ўзаемадзеянне паміж людзьмі. Маюцца на ўвазе такія якасці, як крытычнае мысленне, крэатыўнасць, гібкасць, умненне працаваць у камандзе, стрэсаўстойлівасць, умненне папярэджваць і «гасіць» канфлікты, гатоўнасць браць на сябе адказнасць, аргументавана дыскутаваць, весці перагаворы, фармуляваць мэты і ставіць задачы, самаарганізацыя, гатоўнасць прыстаўвацца да інавацый, вучыцца ўсё жыццё, таму што прафесійныя навыкі давадзецца абнаўляць пастаянна. Ёсць меркаванне, што паспяховаць чалавека ў прафесійнай сферы на 85 працэнтаў залежыць ад soft skills.

Як вядома, псіхологі і спецыялісты па прафэрыентацыі лічаць, што, для таго каб стаць добрым спецыялістам, трэба выдаткаваць 10 тысяч гадзін. Гэта пяць гадоў работы на поўную стаўку або дзесяць гадоў на палову стаўкі. А цяпер уявіце, што вы працуеце, вам трэба карміць сям'ю. Дык колькі часу вы зможаце выдаткаваць на сваё перанавучанне, каб змяніць спецыяльнасць? Ну максімум дзесяць гадзін на выхадных, таму спатрэбіцца 20 (!) гадоў. І колькі разоў на працягу жыцця чалавеку рэальна змяніць прафесію? Таму трэба настраівацца на тое, што давучвацца прыйдзецца ўсё жыццё, але рэзка змена сферы дзейнасці, калі, умоўна кажучы, сёння ты быў фізікам, а заўтра станеш ветэрынарам, малаверагодная.

Нават у сваёй сферы праблематычна адразу вызначыцца з кірункам, у якім дак-

Андрэй Андрыеўскі: «Ідэі — гэта камбінацыя таго, што вы ведаеце і ўмеете».

ладна дасягнеш поспеху. Трэба пастаянна спрабаваць: штосьці не атрымаецца, штосьці заложнае, але ў нейкім месцы дакладна прыйдзе поспех. А маладцы часта думаюць: калі не атрымліваецца, значыць, трэба кідаць. Не кідаць трэба, а здзяйсняць адну спробу за іншай. Эмацыянальны спад на рабоце — гэта нармальна, а калі малады чалавек становіцца спецыялістам, то і работа, якой ён займаецца, пачынае яму падабацца.

Ну а цяпер некалькі слоў пра вышэйшую адукацыю. Хапае людзей, якія свярдаюць, што для дасягнення поспеху яна не патрабуецца.

— Так, з аднаго боку, вышэйшая адукацыя — гэта раскоша, бо яна не патрабуецца нам для выжывання, — пагаджаецца Андрэй Андрыеўскі. — А з іншага боку, трэба разумець, што сапраўднае вышэйшая адукацыя мае на ўвазе асаблівы склад розуму: гэта здольнасць чалавека працаваць з вялікімі аб'ёмамі інфармацыі, структураваць яе, што вельмі каштоўна, умненне самастойна эфектыўна вучыцца, гэта кола ўзаемаадносін і дзелавыя сувязі, якія застаюцца з вамі на ўсё жыццё.

ВАЖНАСЦЬ КАМАНДНАЙ РАБОТЫ

— Я таксама восем гадоў працаваў настаўнікам фізікі, рыхтаваў дзяцей да міжнародных і лакальных турніраў па гэтай

дысцыпліне, таму ведаю аб праблемах школы не з чужых слоў. Зараз кірую IT-кампаніяй і хацеў бы падзяліцца вопытам, які магла б пераняць наша сістэма адукацыі, каб стаць больш канкурэнтаздольнай у XXI стагоддзі, — кажа Генадзь Колтуна. — Па-першае, гэта арыентацыя на вынік. У IT-сферы значэнне мае не працэс, а менавіта вынік. Таму вынікаваму супрацоўніку можна дараваць пэўныя дзівацтвы і даць яму больш асабістай свабоды. Дысцыпліна ў IT таксама ёсць, але свабоды нашмат больш, чым у сучаснай школе, дзе вельмі шмат увагі надаецца менавіта працэсу навучання. У IT-кампаніі ніхто не «расстраляе» цябе, калі ты на дзесяць хвілін спозніся на працу. Значыць, табе было так больш зручна арганізаваць свой дзень. Кампанія адаптуецца пад інтэрэсы сваіх работнікаў, але і тыя адказваюць наймальніку тым жа. Калі трэба, яны працуюць і ўночы, і ў выхадныя дні, таму што ніхто не адмяняў тэрміны выканання праекта.

Другі важны бок — **заахвочванне ініцыятывы**. Свет развіваецца настолькі імкліва, што заўтра ўжо ніхто не будзе ведаць, як правільна. А магчымае штосьці змяніць дае матывацыю дзейнічаць. У нас прынцыпова адсутнічаюць жорстка фіксаваныя планы ў рэалізацыі складаных нявызначаных праектаў. А з закахчыкам практыкуецца «экалагічнае супрацоўніцтва» — гэта, хутчэй, партнёрскі кансалтынг, чым форма «Я заказчык, а ты дурань». Над усімі праектамі працуе не адзін чалавек, а цэлая каманда, таму валоданне калабаратыву інструментамі і веданне англійскай мовы — абавязковыя рэчы.

Для IT-галіны даволі востра стаіць праблема дэфіцыту кадраў, таму актуальным становіцца ментарства і настаўніцтва ў калектыве. Фактычна запускаецца механізм «самападрыхтоўкі» кадраў: ты не можаш стаць старшым спецыялістам, калі не дапамагаш удзельнікам праекта. Калі ён расце, ты расцеш разам з ім, а праект расце, толькі калі каманда «цягне» яго ўзровень.

«Калі ты дрэнна вучыўся, то і Google табе не дапаможа...»

Па словах Генадзя Колтуна, ёсць у IT і такое паняцце, як Performance review — рэгулярная працэдура перагляду ўмоў супрацоўніцтва і аналіз прагрэсу ў дынаміцы, яно ўключае збор водгукаў ад кліента, менеджара, калега і падначаленых. «Давайце ўявім сабе школу, дзе «дзідзакі» настаўніку выстаўляюць выпускнікі папярэдніх гадоў, выкладчыкі ВНУ, працадаўцы, бацькі школьнікаў і самі вучні, а не толькі дырэктар і адміністрацыя, — прапанавалі ён і паставіў перад кіраўнікамі сітэмы адукацыі шэраг нязручных пытанняў. — Калі для паспяховай кар'еры і бізнесу так важная камандная праца, то чаму заданні ў школе даюцца пераважна індывідуальныя? Калі шараговы настаўнік у апошні раз праводзіў педагогічны эксперымент ці ўдзельнічаў у міжнародным адукацыйным праекце? Як пры дыстанцыйным навучанні будзе кантралявацца ўцягнутасць вучня ў навучальны працэс? Куды падзелася ўсё, што распрацоўвалася для анлайн-навучання і чаму па факце настаўнікі былі вымушаны кантактаваць з вучнямі праз «Вайбер»?»

Надзея НІКАЛАЕВА.
ЗВЯЗДА

Лакацыйі/актыўнасці

ВЫДАТНІКІ І ЛІДАРЫ

Хто сёлета стане найлепшым?

У краіне стартуюць абласныя этапы рэспубліканскага конкурсу «Студэнт года — 2020». Першы з іх адбыўся ў Брэсцкай вобласці, у Баранавіцкім дзяржаўным універсітэце. Прадстаўляць рэгіён выпаў гонар студэнта Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна Уладзіслава Макарэвічу.

На тытул найлепшага студэнта вобласці прэтэндавалі чацвёра пераможцаў адборачных універсітэцкіх этапаў — па адным ад кожнага ўніверсітэта. За права прадставіць вобласць у рэспубліканскім фінале конкурсу змагаліся: студэнтка чацвёртага курса факультэта славянскіх і германскіх моў Баранавіцкага дзяржаўнага ўніверсітэта Лізавета Чамармазовіч, будучы гісторык з Брэсцкага дзяржуніверсітэта імя А. С. Пушкіна Уладзіслаў Макарэвіч,

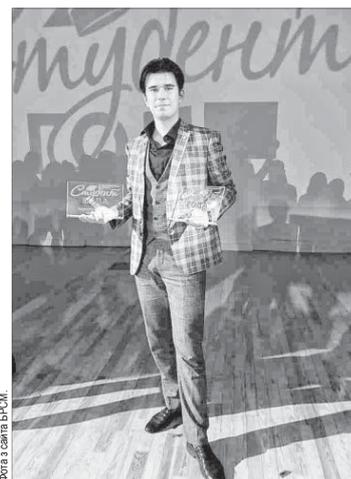
трэцякурсніца эканамічнага факультэта Брэсцкага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта Дар'я Зіневіч і будучы эканаміст, другаякурсніца Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта Карына Белазомб.

Усе пасляхова вучацца, актыўна ўдзельнічаюць у грамадскім жыцці сваіх вышэйшых навучальных устаноў і валодаюць задаткамі лідараў. Акрамя таго, ім трэба было абараніць уласныя праекты. Традыцыйныя выпрабаванні «Будзем знаёмыя», «#ВПрофессии», а таксама інтэлектуальны і творчы конкурсы дазволілі маладым людзям праявіць камунікатыўныя, інтэлектуальныя здольнасці і крэатыў.

Далей падключалася астатнія рэгіёны. Рэспубліканскі фінальны этап плануецца правесці ў лістападзе-снежні. У ім возьмуць удзел па адным пераможцы ад кожнай з абласцей і чатыры ад Мінска. У конкурсе спаборнічаюць студэнты дзённай формы

навучання ўстаноў вышэйшай адукацыі. Перавага аддаецца маладым людзям, якія вядуць актыўнае навуковае, творчае, спартыўнае, грамадскае жыццё і маюць сярэдні бал па выніках апошніх двух семестраў не менш як «8».

Для ўдзельнікаў падрыхтаваны разнастайныя конкурсныя выпрабаванні. Першае — конкурс-візітоўка. Удзельніку неабходна прадставіць самога сябе ў любой творчай форме. Тут будучы ацэньвацца ўзровень сцэнічнай культуры, арыгінальны падыход, раскрыццё тэмы, артыстызм. Дарэчы, дапускаецца ўдзел групы падтрымкі да шасці чалавек. Наступны конкурс прамоўніцкага майстэрства дазволіць прадэманстраваць сваю будучую спецыяльнасць. Студэнтаў таксама чакаюць інтэлектуальны і творчы конкурсы, конкурс абароны праектаў. А вось конкурс відэаролікаў «Я — студэнт/Універ» ацэняць карыстальнікі інтэр-

Фота з сайта БРСМ

нэту. Уладальнікам тытула «Студэнт года ONLINE» становіцца фіналіст, які набраў найбольшую колькасць галасоў у працэсе анлайн-галасавання.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Жывая/памяць

Аддаючы даніну пашаны

Гісторыкі шукаюць месцы пахавання вядомых дзеячаў універсітэта

На Усходніх могілках сталіцы хлопцы і дзяўчаты з валанцёрскага атрада гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта прывялі ў парадак надмагіллі дэкана педагогічнага факультэта БДУ ў 1924—1926 гадах Мікалая Нікольскага і дацэнта гістарычнага факультэта з 1963 года да пачатку 1990-х гадоў Анатоля Кажушкова.

Мікалай Нікольскі — беларускі гісторык-усходазнавец, этнограф і даследчык рэлігіі, прафесар БДУ, дырэктар Інстытута гісторыі, акадэмік Акадэміі навук БССР, член-карэспандэнт АН СССР. З'яўляецца рода-начальнікам вывучэння ў Беларусі гісторыі старажытнаўсходніх цывілізацый, стаяў каля вытокаў гістарычнай і педагогічнай адукацыі ў Беларусі. Аўтар больш за 500 публікацый і некалькіх дзясяткаў манаграфій.

Фота прэс-службы БДУ

Анатоль Кажушкоў — беларускі вучоны-гісторык, кандыдат гістарычных навук, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1956 годзе скончыў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт, з 1963 года працаваў на кафедры гісторыі СССР. У 1971—1978 гадах узначальваў падрыхтоўчае аддзяленне ў гэтым універсітэце. Аўтар шэрагу манаграфій па гісторыі БДУ.

Пошукавыя работы гісторыкі БДУ вядуць з красавіка гэтага года. Яны даследуюць архіўныя дакументы, устаўляюць біяграфічныя звесткі, месца і стан пахавання вядомых дзеячаў ВУН. Гэта дазволіць у далейшым стварыць агульнаўніверсітэцкую базу звестак супрацоўнікаў, чые надмагіллі маюць патрэбу ў добраўпарадкаванні. У цяперашні час валанцёры ўзялі шэфства над пахаваннямі на Усходніх і Вайсковых могілках. Плануюцца таксама пошукі пахаванняў супрацоўнікаў БДУ на Кальварыйскіх могілках у Мінску.

Сёння ў адкрытым спісе значацца 16 адноўленых пахаванняў вядомых дзеячаў навукі і мастацтва, а таксама Героя Саюза Уладзіміра Каргузалава.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Рукат/апамогі

БРСМ аднавіў работу гарачых ліній

Ва ўмовах другой хвалі каранавіруснай інфекцыі актывізавана дзейнасць добраахвотніцкай каманды валанцёрскага руху БРСМ «Добрае сэрца» ва ўсіх рэгіёнах краіны. У першую чаргу для пажылых адзіночкіх грамадзян адноўлена работа маладзёжных «гарачых» тэлефонных ліній у сталіцы, абласных цэнтрах і буйных гарадах Мінскай вобласці.

Па іх прымаюцца заяўкі ад тых, хто мае патрэбу ў дапамозе, і сумесна з тэрытарыяльнымі цэнтрамі абслугоўвання насельніцтва валанцёры будучы праводзіць закупку тавараў першай неабходнасці. Як і раней, яны дапамогуць тэрытарыяльным цэнтрам абслугоўвання насельніцтва ажыццяўляць адрасную бескантактавую дастаўку прадуктаў і лекаў пажылым.

Акрамя таго, валанцёры працягнуць планавую работу па прафілактыцы COVID-19. Яна ўжо актыўна праводзіцца ў первічных арганізацыях устаноў адукацыі. Добраахвотнікі руху працягнуць распаўсюджаць спецыяльныя ўлёткі праз дошкі аб'яў у жылых дамах, паштовыя скрыні, сацыяльныя інтэрнэт-медыя. Валанцёры Саюза моладзі прайшлі спецыяльнае навучанне і забяспечаны сродкамі індывідуальнай абароны і антысептыкамі.

Фота з сайта БРСМ

Маладзёжныя «гарачыя» лініі працуюць штодня з панядзелка да суботы ўключна з 9.00 да 18.00. Тэлефоны абласных «гарачых» ліній: у Брэсце — 8 (0162) 2-11-591, Віцебску — 8 (0212) 6-62-087, Гомелі — 8 (0232) 5-63-315, Гродне — 8 (0152) 7-19-833, Магілёве — 8 (0222) 7-66-782. У буйных гарадах Мінскай вобласці: Салігорску — 8 (0174) 2-00-345, Слуцку — 8 (01795) 7-50-80, Маладзечне — 8 (0177) 7-49-501. У Мінску тэлефон «гарачай» лініі 8 (017) 284-85-54.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Не/вучоба/і/а/дзі/на/і

НОВАЯ ПРАСТОРА ДЛЯ ТВОРЧАСЦІ

У БДПУ адкрылі малую актывую залу. У яе сценах плануецца праводзіць універсітэцкія і факультэцкія мерапрыемствы, а сцэна будзе выкарыстоўвацца як рэпетыцыйная пляцоўка для творчых калектываў ВУН; народнага літаратурнага тэатра «Жывое слова», народнага студэнцкага тэатра «Мы», танцавальных калектываў, камандаў КВЗ і іншых.

— У нашым універсітэце створаны ўсе ўмовы для развіцця студэнцкай творчасці, якія дазваляюць актыўнай і крэатыўнай моладзі рэалізаваць свае таленты. Сучасны настаўнік павінен быць творчай асобай, — падкрэсліў падчас адкрыцця новай пляцоўкі рэктар БДПУ Аляксандр ЖУК. —

Штогод у нас праводзіцца каля паўсотні буйных універсітэцкіх культурна-масавых мерапрыемстваў: канцэртныя праграмы, святочныя акцыі, маладзёжныя праекты, спектаклі. Сярод традыцыйных — творчы праект да Дня ведаў, праект «Вялікая сцена БДПУ», серыя гульні Лігі КВЗ БДПУ, святочная праграма да Дня ўніверсітэта «Vivat, AlmaMater!».

Малая актывая зала была ўрачыста «перададзена» ў рукі Студэнцкага савета — арганізацыі, якая аб'ядноўвае ўсіх студэнтаў БДПУ ў адну дружную сям'ю.

Падчас мерапрыемства на сцэне малой актывай залы выступілі народныя калектывы і сольныя выканаўцы, а завяршылася яно паказам спектакля «Блондзі», які прадставіў увазе гасцей народны студэнцкі тэатр «Мы».

Надзея НІКАЛАЕВА.

Фота прэс-службы БДПУ

Модны паказ

«РУЖОВЫ ШЫК»,

або Прайсці пасвячэнне ў мадэлі

З кожным годам гэта прафесія становіцца ўсё больш запатрабаваная і папулярная ў Беларусі. Аднак для таго, каб асвоіць яе азы, трэба прайсці сур'ёзнае навучанне. Менавіта для гэтага ў Мінску існуе Нацыянальная школа прыгажосці, якая кожны год адкрывае свае дзверы для новых вучняў, што жадаюць скараць сусветныя подыумы.

Ужо шмат гадоў прафесійны шлях для іх пачынаецца з пасвячэння. Мы пабывалі на дадзеным мерапрыемстве, пагаварылі з яго арганізатарамі і пазнаёміліся з новымі мадэлямі.

— Гэта адна з самых галоўных падзей нашай навучальнай установы, — распавядае арганізатар і педагог Нацыянальнай школы прыгажосці Элеанора Качалоўская, — яна ўжо, можна сказаць, традыцыйная! Пасвячэнне ў мадэлі праводзіцца штогод і абавязкова ў выглядзе моднага паказу. Ён з'яўляецца самым першым выходам «навабранцаў» на подыум, і вялікую адказнасць і хваляванне прыносяць тое, што ўдзельнікі самі падбіраюць сабе ўвесь вобраз, пачынаючы з адзення і абутку і заканчваючы прычоскай і макіяжам. Гэтае мерапрыемства дазваляе не толькі пагрузіць вучняў у прафесійную сферу мадэлінгу, але і зрабіць аналіз іх прагрэсу, параўноўваючы першы паказ і справядлівае выступленне ў канцы навучальнага года. Ну і, вядома ж, пасвячэнне — найлепшы спосаб раскрыць новых вучняў перад старэйшымі групамі і педагогічным складам.

Не толькі мадэлі-пачаткоўцы з хваляваннем

ставяцца да пасвячэння. Пры падрыхтоўцы такога мерапрыемства працуе цэлая каманда прафесіяналаў, якая складаецца з галоўнага рэжысёра і двух педагогаў-арганізатараў. Яно пачынае планавання ў канцы жніўня. Вядома, на працягу ўсяго часу праходзяць рэпетыцыі з новымі мадэлямі, каб яны больш камфортна адчувалі сябе перад глядачамі ў дзень пасвячэння.

— Кожны год мы стараемся зрабіць незабыўным і ўнікальным, менавіта таму прадумляем розныя тэматыкі для паказаў, — кажа Элеанора Качалоўская. — Тэмай пасвячэння-2020 стаў «ружовы шык». Гэта азначае, што ў вобразах усіх удзельнікаў абавязкова павінен быць прысутнічаць хоць бы адзін элемент ружовага колеру. Менавіта гэты кірунак мы выбралі з-за актуальнасці названага колеру ў новым фэшн-сезоне, а таксама з-за лёгкасці яго спалучэння з іншымі. А каб гэты дзень адзначыўся ў памяці нашых герояў не толькі добрым настроем, намеснік дырэктара Дзмітрый Часлававіч Урублеўскі падарыў усім удзельнікам

фірменныя майкі нашай школы.

Пасля размовы з арганізатарам мы вырашылі пагутарыць з самімі ўдзельнікамі. Дарэчы, іх у гэтым годзе больш за пяцьдзясят чалавек. Прычым усе яны розных узростаў: самым маленькім вучням школы ўсяго тры гады, яны ўваходзяць у склад групы «Красавічок», а самым старэйшым ужо дваццаць пяць гадоў, і

наццацігадовая Аляксандра Саванец. Я доўга не рашалася паспрабаваць сябе ў ролі мадэлі, але шмат хто казаў, што для гэтага ў мяне ёсць усе дадзеныя, асабліва мой высокі рост. (Смяецца.) У рэшце рэшт здалася, пасляхова прайшла адборачныя кастынг для паступлення сюды. Калі нам абвясцілі тэму нашага дэфіле, мы доўга абмяркоўвалі яе з групай, спачатку хацелі прыйсці ўсе

Фота арганізатараў

яны пачалі сваё навучанне ў групе «Прафесійнай падрыхтоўкі».

— У Нацыянальнай школе прыгажосці навучаюся ўсяго два месяцы, мне тут вельмі падабаецца, — дзеліцца сваімі уражаннямі вясям-

у чорна-ружовага колеравай гаме, але паколькі многім было складана падабраць лук у такіх колерах, вырашылі, што кожны прыйдзе ў тым, што яго падабаецца, але абавязкова з ружовымі элементамі. Мой вобраз

досыць просты, але стыльны, а галоўнае, зручны — усё як я люблю (ён складаецца з ружовай футболкі, чорных штаноў і басаножак на абцасах). Пакуль я стаю тут, за кулісамі, хвалявання амаль не адчуваю, але думаю, што калі выйду на сцэну, пачну перажываць мацней.

Мы жа падалі Аляксандры ўдачы на подыуме і пайшлі знаёміцца з астатнімі ўдзельнікамі. Праз пару крокаў сустракаем чатырохгадовую мадэль Олю Лушчык, глядзячы на вобраз якой, можна з упэўненасцю сказаць, што гэта сапраўды «ружовы шык». Дзяўчынка яшчэ вельмі малая, але ўжо ўсведамляе, што прафесія мадэлі складаная і патрабуе шмат работы над сабой. Перад выступленнем адна з самых маленькіх вучаніц, як яна сама кажа, хваляецца толькі ледзь-ледзь, бо падтрымаць яе прыйшоў любімы тата Дзмітрый.

— У школу прыгажосці дачку прывяла мая жонка, яна сама раней мела вопыт работы ў гэтай сферы. Пакуль дачка зусім маленькая, некаторыя словы яшчэ не

зусім добра вымаўляе, але мы ёю, безумоўна, вельмі ганарымся. Наколькі цяпер яе захапленне мадэльнай сферай сур'ёзнае, сказаць складана, наша справа пакуль што ўсяляк яе падтрымліваць, а калі Волечка вырасце, зможа сама вырашыць, у якім кірунку хоча развівацца, і калі раптам гэта будзе мадэльны бізнес, я буду не супраць.

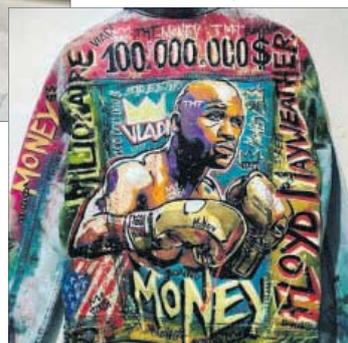
Да выхаду на подыум застаюцца лічаныя хвіліны, і мы заўважаем канкурсантаў, якія адрозніваюцца сваімі вобразами ад усіх астатніх, бо ў іх няма ні аднаго ружовага элемента. Аказваецца, што гэта яшчэ адна традыцыя паказу пасвячэння: у культурна-выступлення на подыум выходзяць найлепшыя вучні, якія ўжо некалькі гадоў навучаюцца ў школе. Атрымліваецца такі своеасаблівы майстар-клас для пачаткоўцаў ад больш дасведчаных калег.

Ангеліна НОВІКАВА,
студэнтка IV курса
Беларускага дзяржаўнага
універсітэта культуры
і мастацтваў.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «43».)

— Месяц пайшоў на тое, каб распрацаваць канцэпцыю, аформіць профіль у сацсетках, знайсці першых кліентаў і каманду. Дапамагаў з гэтым мой цяпер ужо ментар Вадзім Молатаў — хлопца, з якім пазнаёміліся ў інтэрнэце. На той момант ён пасляхова запусціў не адзін бізнес. Падзяліўся з ім сваёй ідэяй, задаваў шмат пытанняў, той, у сваю чаргу, даваў мне парады. Спачатку развіццё справы ішло вельмі павольна, было шмат памылак, можна сказаць, што амаль нічога не атрымлівалася. Аднак праз некаторы час зразумелі, у які бок трэба

амаль усім патрэбны. Падабаецца прадаваць парныя футболкі. Часам кладу ў аформлены заказ шакаладкі, каб зрабіць прыемнае тым, хто яго атрымае. Зараз нашы майкі ў сярэднім каштуюць 50 рублёў.

«РАЗМАЛЯВАЦЬ» МАРУ ЖЫЦЦЯ

рухацца. Знайшоў добрую мастачку, якая распісвае адзенне і абутак у сваёй студыі (здымае асобнае памяшканне на сёння для нас дорага і нерацыянальна), і менавіта — пакуль такая каманда цалкам задавальняе.

Майкі з рознымі малюнкамі — самы папулярны тавар у кліентаў Ягора. Самыя хадавыя — з мінімалістычным прынтам.

— Я адаптаваўся пад рынак і свае магчымасці, да таго ж зарабляць на майках прасцей — яны

Пакуль мы прымаем па чатыры-пяць заказаў на тыдзень. Гэта няшмат, але ўпэўнены, што ў хуткім часе будзе больш. Я сам сабе паставіў планку — зарабляць 500-600 долараў у месяц. Увогуле мне падабаецца, што мы робім звычайныя рэчы ўнікальнымі. Кліент можа выбраць сабе нешта з гатовага або прадумаць свой эскіз, і мастачка зробіць любы малюнак. Такое аздабленне падкрэслівае індывідуальнасць, да таго ж гэта выглядае вельмі крута. Дарэчы, часцей за ўсё заказы паступаюць не са сталіцы, а з іншых гарадоў. Дрэнных водгаўкаў на сёння ў нас амаль няма. Аднак нават калі з'явіцца — нічога, да ўсяго стаўлюцца спакойна. Усё прыходзіць з вопытам.

Па словах Ягора, цяпер сябры ставяцца да яго захаплення не так, як раней, успрымаюць хлопца больш сур'ёзна.

— Разумею, што яшчэ некалькі гадоў таму ніхто з майго кола знаёмых не падумаў бы, што я змагу ажыццявіць тое, чаго так доўга хацеў. Таму не крыюю, што ў пэўны момант мяне не падтрымалі. Калі ты падлетак, які днём вучыцца, а увечары прагульваецца па вуліцы ці «завісае» ў кам'ютарных гульнях, — гэта норма. А калі займаешся нечым іншым, узнікаюць пытанні і непаразумеі. Увогуле лічу, што многія прадумляюць сабе апраўданы, кажучы, што бізнес — гэта складана, што патрэбныя велізарныя грошы. Гэта не зусім так, галоўнае — бацьчы мэта і ісці да яе, проста браць і рабіць.

Суразмоўнік даўно зразумеў: трэба планавана свае дні, запісваць мэты, каб быць больш эфектыўным у рабоце.

— Я асвоіў асноўныя прынтцыпы тайм-менеджменту, якія дапамагаюць удала планавана час. Таксама параіў бы ўсім пастаянна сачыць за тым, што адбываецца ў сферы, якая вас цікавіць. Я часта правяраю групы на роспісе, знаёмлюся і камунікую з мастакамі, каб быць «у тэме». Сачу за трэндамі і магу своечасова падстроіцца пад спажыўца. Заўсёды аналізую свае крокі, ведаю і разумею ўласныя мінусы. У кожнай справе важная матывацыя. Хачу займацца бізнесам і далей, думаю пра яго ў больш маштабным сэнсе. Разумею, што гэты добры спосаб пражыць жыццё так, як запланавана. А запланавана ў многае. Напрыклад, было б выдатна зладзіць тур па Амерыцы з сябрамі і купіць чырвоны «Ферары».

Дар'я ШЛАПАКОВА.
Фота дадана героем.
ЗВЯЗДА

Новыя старты

ЗНАЙДЗІ САМ І «ЗАСАДЗІ ІНШАГА»!

Чэрвеньскія джыперы скараюць чарговую гульню

У адным з нумароў «Чырвонкі. Чырвонай змены» мы распавядалі пра смелых хлопцаў і дзяўчат з клуба «Jeepery Cherven», што гойсаюць на жалезных «звярах» джыпах па бездарожжы свайго раёна. Чым жа яны займаюцца цяпер, калі збірацца гурбой небяспечна для здароўя, а заставацца дома — вельмі сумна?

Дабірацца да «пункта» ўдзельнікам клуба даводзіцца праз гушчары і хмызнякі.

На дапамогу ўдзельнікам клуба прыйшла адмысловая гульня «Засадзі іншага». Абавязковым атрыбутам у ёй, акрамя пазадарожніка, з'яўляецца «пункт». Ім можа быць любы прадмет, які агаворваецца на старце — у чэрвенцаў гэта шылдачка з назвай гульні і горада. Не абавязкова ўдзельнікам і без навігацыйнай праграмы, дзе можна стварыць геалакацыю. Задача аднаго экіпажа — «засадзіць» іншыя. Іншымі словамі, схаваць шылду ў найскладанейшае, але дасягальнае месца (найчасцей гэта лес) і пазначыць яго каардынаты ў праграме. Іншая каманда павінна знайсці схаваны аб'ект і сфатаграфавачца з ім («узяць «пункт»), а пасля адправіць здымак у агульны чат. Потым — перавезці прадмет у іншую лакацыю, пераадназначыць месцазнаходжанне і зноў скінуць каардынаты астатнім. Дзевяні паўтараюцца, гуляць можна бясконца!

«Засадзі іншага» прыйшла з Расіі спачатку на Гродзеншчыну. Ахопліваючы клубы іншых гарадоў, абрасваючы новымі правіламі і нюансамі, гульня далейца да Чэрвеня. Кожны экіпаж «Jeepery Cherven» паспеў адправіцца па прыгоды мінімум па адным разе.

Хоць назва гульні гучыць даволі сурова, мэта яе ўсё ж — не пакінуць чалавека ў лесе, а дадаць трохі складанасці, напоўніць удзельнікаў азартам, сапраўдным духам прыгод.

Можна выкарыстоўваць розныя хітрыкі, — адзначыў стваральнік і ідэйны натхняльнік клуба «Jeepery Cherven» Андрэй ЮШКО. — Напрыклад,

мы з экіпажам адварнулі шылду ад той дарогі, з якой пад'язджалі, каб яе было бачна з боку леса. Да таго ж выбралі вялікае дрэва і схавалі «пункт» за ім. Каардынаты ёсць, але паспрабуйце знайсці! Плюс тэлефон з навігатарам — не GPS-трэкер, не такі дакладны. Разбежка ў вас і ў іншай каманды можа дасягаць 20-30 метраў! Яшчэ ёсць месцы, якія забываюць: там шмат дрэў, кустоў... Дарэчы, хаваць шылду ў хмызнякі не забаронена. Не закладваць углыбы, канешне, але павесіць на іх так, каб «пункт» быў прыкрыты — можна.

...Прынцыповая ўстаноўка — пад'ехаць да месца схаванкі на машыне, але рэкагнасіроўку лепш праводзіць пешшу. — Сфатаграфавачца трэба так, каб адна рука ляжала на шылдачку, а другая — менавіта на кузаве аўтамабіля, — патлумачыў суразмоўнік. — Бо той жа бампер, які малуецца да яго, можна перанесці на пэўную адлегласць. І гэта спросціць задачу ўдзельніку. Нават дзесяць сантыметраў адыгрываюць значную ролю... Бывалі выпадкі, калі людзі здзіўляліся з машыны колы.

Абавязкова трэба адразу адправіць фота ў чат — каб усе ведалі: «пункт» узяты. «Чуў, што ў вялікіх гарадах людзі рабілі гэта толькі праз некалькі дзён. А іншыя шукалі ж!» — наракае Андрэй.

Такім чынам, гэтая гульня шмат у чым розніча на сумленне. Змахваць можна заўсёды, але ў чым інтарэс? «Нахай знайсці месца будзе нялёгка. Але калі даехаў

Андрэй Юшко з сынам.

Джыпер Віталій Качэрскі з шылдай.

ты, ёсць шанс і ў іншых», — упэўнены мужчына.

А вось жорсткіх часавых рамак няма. Шылда можа стаць не тое што пару дзён, а пару тыдняў і нават месці Залежыці ад занятасці, настрою экіпажа, а таксама ад умоў надвор'я. Дарэчы, складанасць павышаецца з кожным днём.

«Адна справа, калі ты едзеш на наступны дзень, па «гарачы» слядах. Лес жа ўсё запамінае, — тлумачыць стваральнік клуба. — А іншая — калі сабрацца праз тыдзень, ды яшчэ пасля дажджоў! Адбіткаў ужо не відаць. І зразумець, куды заехаў сапернікі і як, ужо немагчыма».

Незнаёмая мясцовасць, шчыльны лес, мяккая ад дажджу зямля, каляіны. Няўжо джыперам не страшна загразаць?

— Ёсць такі момант, — згадзіўся чэрвенец. — На «пакатушках» — выездах на мясцовасць з перашкодамі — вы ўсе разам. Тады едзеш, не

разбіраючы дарогі, бо ведаеш: выцягнуць любога. А тут ты сам за сябе. Вядома, можна патэлефанаваць сябрам. Але тыя не могуць хутка прыйсці на дапамогу, бо на рабоце ці за горадам. Так можна прастаяць у лесе некалькі гадзін. Таму варта ўважліва «прамацаць» дарогі і толькі потым ехаць.

Па тых жа прычынах перад стартам заўсёды неабходна зарадзіць тэлефон і ўзяць вады: невядома, колькі часу зойме пошук.

— Увогуле, у нас патрабаванне: не адвозіць шылду далей за свой раён і не больш чым за 30 кіламетраў, — удакладніў суразмоўнік. — Таму сама дарога можа заняць максімум паўгадзіны. А вось шукаць пункт можна ад пачынаў да 30 хвілін. Працей за ўсё лес «прачэсваць» пешшу. Няма рэзону «крюціцца» на машыне, ды і дрэвы ламаць. У гэтым мы заўсёды акуратныя.

Як правіла, удзельнічаючы каманды на пазадарожніках. На легкавым аўто таксама магчыма, хоць і складаней. Можна, атрымаецца на квадрацыкле, веласіпедзе, пешшу... Толькі перамяшчаць шылду ў такім выпадку нельга.

...Відавочна, што жыццё клуба віруе, не спыняецца. У Андрэя Юшко і яго аднаклубнікаў ужо ёсць пэўныя задумы на будучыню: новыя заезды, гульні, спортыўныя. Ні надвор'е, ні выклікі часу не перашкоджаць упартым джыперам скараць новыя вяршыні.

Юлія АДАМОВІЧ.
Фота дадзена суразмоўнікам.

Паставім Эксперымент

ЭНЕРГІЯ СОНЦА — ДЛЯ «ЗЯЛЁНЫХ ШКОЛ»

Кампанія А1 устанавіла сонечную панэль у Рэспубліканскім рэабілітацыйным цэнтры для дзяцей-інвалідаў. Гэта першы з комплектаў спецыяльнага абсталявання, якое ў хуткім часе з'явіцца яшчэ ў шасці навучальных установах краіны, што перамаглі ў экалагічным конкурсе «Энергія сонца для «Зялёных школ»».

Журы выбрала сем пераможцаў — па адным у кожным рэгіёне краіны і асобна ў Мінску, якія атрымалі максімальную колькасць балаў за свой вопыт у рэалізацыі экалагічных і экасацыяльных праграм, акцый і праектаў. Прызам для іх і стала ўстаноўка кампаніяй А1 комплектаў спецыяльнага абсталявання для пераўтварэння сонечнай энергіі ў электрычную, а таксама для нагляднай дэманстрацыі вынікаў работы сонца школьнікам.

«Экалогія і ахова навакольнага асяроддзя, таксама як і дапамога дзецям, — важныя кірункі карпаратыўнай сацыяльнай адказнасці нашай кампаніі. Таму мы вельмі рады, што з дапамогай сонечных панэляў зможам развіць работу па экалагічнай адукацыі, паказаць дзецям рэальныя прыклады таго, як можна распрадавацца прыроднымі рэсурсамі і чаму да іх трэба ставіцца ашчадна», — адзначыў першы намеснік генеральнага дырэктара кампаніі А1 Мікалай ЮШКЕВІЧ.

У конкурсе ўдзельнічалі навучальныя ўстановы, якія з'яўляюцца ўладальнікамі спецыяльнага дыплома «Зялёная школа». Экалагічнае спортыўнае праводзілася пры падтрымцы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

Фота арганізатараў.

Выхаванцы Рэспубліканскага рэабілітацыйнага цэнтры для дзяцей-інвалідаў, дзе з'явілася першая панэль, ужо наведваюць заняткі, падчас якіх назіраюць за работай тэхналагічнай навінкі і разбіраюцца ў тым, як яна функцыянуе. Да сонечнай панэлі далучаны вулічны ліхтар побач з будынкам цэнтры, які аўтаматычна ўключаецца з прыходам цемры і выключаецца, як толькі развіднее. Працуе ён за кошт энергіі, назапашанай днём, таму ў добрае надвор'е акумулятар зараджаецца з запасам на той выпадак, калі сонца за хмарамі не відаць. Кіраваць ліхтаром можна і ў ручным рэжыме.

Акрамя Рэспубліканскага рэабілітацыйнага цэнтры для дзяцей-інвалідаў, да канца года сонечныя панэлі плануецца размясціць таксама ў Кобрынскім раённым цэнтры экалогіі, турызму і краязнаўства, у сярэдняй школе № 16 Оршы, Уцеўскай сярэдняй школе Добрушскага раёна, Смагронскай гімназіі, Барысаўскім цэнтры экалогіі і турызму і асіповіцкай сярэдняй школе № 3.

Курс «Энергія сонца для «Зялёных школ» праводзіцца кампаніяй А1 у партнёрстве з міністэрствамі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, адукацыі і Праграмай развіцця ААН у Беларусі. Галоўная мэта праекта — зрабіць экалагічную інфармацыю больш даступнай для школьнікаў і дарослага насельніцтва рэгіёнаў.

Надзья НІКАЛАЕВА.

На шляху да мэты.

Организация:

ООО «Белхантер»

Учетный номер плателыцка: 191667503
Вид экономической деятельности: 41100
Организационно-правовая форма:
Общество с ограниченной ответственностью
Орган управления:
Юридическое лицо без ведомственной подчиненности
Единица измерения: тыс. руб.
Адрес: 220045, г. Минск, пр-т Дзержинского, 127-488

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 30 сентября 2020 года

АКТИВЫ	Код строки	На 30 сентября 2020 года	На 31 декабря 2019 года
1	2	3	4
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Основные средства	110	1	-
Нематериальные активы	120	613	871
Доходные вложения в материальные активы	130	-	-
в том числе:			
инвестиционная недвижимость	131	-	-
предметы финансовой аренды (лизинга)	132	-	-
прочие доходные вложения в материальные активы	133	-	-
Вложения в долгосрочные активы	140	172	93
Долгосрочные финансовые вложения	150	162	-
Отложенные налоговые активы	160	51	51
Долгосрочная дебиторская задолженность	170	-	53
Прочие долгосрочные активы	180	-	-
ИТОГО по разделу I	190	999	1 068
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	6	5
в том числе:			
материалы	211	6	5
животные на выращивании и откорме	212	-	-
незавершенное производство	213	-	-
готовая продукция и товары	214	-	-
товары отгруженные	215	-	-
прочие запасы	216	-	-
Долгосрочные активы, предназначенные для реализации	220	3 699	2 236
Расходы будущих периодов	230	2	-
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	240	45	45
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	5 855	954
Краткосрочные финансовые вложения	260	482	-
Денежные средства и эквиваленты денежных средств	270	32	51
Прочие краткосрочные активы	280	-	-
ИТОГО по разделу II	290	10 121	3 291
БАЛАНС	300	11 120	4 359

Собственный капитал и обязательства	Код строки	На 30 сентября 2020 года	На 31 декабря 2019 года
1	2	3	4
III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ			
Уставный капитал	410	1	1
Неоплаченная часть уставного капитала	420	-	-
Собственные акции (доли в уставном капитале)	430	-	-
Резервный капитал	440	-	-
Добавочный капитал	450	-	-
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	460	1 155	1 153
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470	994	-
Целевое финансирование	480	-	-
ИТОГО по разделу III	490	2 150	1 154
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Долгосрочные кредиты и займы	510	55	2 429
Долгосрочные обязательства по лизинговым платежам	520	-	-
Отложенные налоговые обязательства	530	310	77
Доходы будущих периодов	540	-	-
Расходы предстоящих платежей	550	-	-
Прочие долгосрочные обязательства	560	531	550
ИТОГО по разделу IV	590	896	3 056
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочные кредиты и займы	610	-	-
Краткосрочная часть долгосрочных обязательств	620	6 889	55
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	1 185	94
в том числе:			
поставщикам, подрядчикам, исполнителям	631	984	70
по авансам полученным	632	138	23
по налогам и сборам	633	27	1
по социальному страхованию и обеспечению	634	5	-
по оплате труда	635	28	-
по лизинговым платежам	636	-	-
собственнику имущества (учредителям, участникам)	637	-	-
прочим кредиторам	638	3	-
Обязательства, предназначенные для реализации	640	-	-
Доходы будущих периодов	650	-	-
Резервы предстоящих платежей	660	-	-
Прочие краткосрочные обязательства	670	-	-
ИТОГО по разделу V	690	8 074	149
БАЛАНС	700	11 120	4 359

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за январь – сентябрь 2020 года

Наименование показателей	Код строки	За январь – сентябрь 2020 года	За январь – сентябрь 2019 года
1	2	3	4
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	155	132
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	(129)	-
Валовая прибыль	030	26	132
Управленческие расходы	040	(4)	(60)
Расходы на реализацию	050	(6)	-
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг	060	16	72
Прочие доходы по текущей деятельности	070	-	13
Прочие расходы по текущей деятельности	080	(3)	(189)
Прибыль (убыток) от текущей деятельности	090	13	(104)
Доходы по инвестиционной деятельности	100	-	52
В том числе:			
доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	101	-	52
доходы от участия в уставном капитале других организаций	102	-	-
проценты к получению	103	-	-
прочие доходы по инвестиционной деятельности	104	-	-
Расходы по инвестиционной деятельности	110	(16)	(212)
в том числе:			
расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	111	(16)	(113)
прочие расходы по инвестиционной деятельности	112	-	(99)
Доходы по финансовой деятельности	120	1 567	27
в том числе:			
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	121	-	27
прочие доходы по финансовой деятельности	122	1 567	-
Расходы по финансовой деятельности	130	(337)	(10)
в том числе:			
проценты к уплате	131	-	(2)
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	132	(2)	(4)
прочие расходы по финансовой деятельности	133	(335)	(4)
Прибыль (убыток) от инвестиционной и финансовой деятельности	140	1 214	(143)
Прибыль (убыток) до налогообложения	150	1 217	(247)
Налог на прибыль	160	-	-
Изменение отложенных налоговых активов	170	-	-
Изменение отложенных налоговых обязательств	180	(233)	-
Прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода)	190	-	-
Прочие платежи, исчисляемые из прибыли (дохода)	200	-	-
Чистая прибыль (убыток)	210	994	(247)
Результат от переоценки долгосрочных активов, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	220	-	-
Результат от прочих операций, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	230	-	-
Совокупная прибыль (убыток)	240	994	(247)
Базовая прибыль (убыток) на акцию	250	-	-
Разводненная прибыль (убыток) на акцию	260	-	-

Руководитель
Главный бухгалтер
28 октября 2020 г.

Ставер С.П.
Шатерник О.Н.

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5

Продавец: СУП «Гомельская СПМК-119» - ОАО «Гомельоблстрой», г. Гомель, Кореневское шоссе, 4а

Предмет аукциона: Транспортные средства, бывшие в употреблении, расположенные по адресу: г. Гомель, Кореневское шоссе, 4а

№ лота	Наименование	Начальная цена без НДС, бел. руб.	Шаг аукциона, бел. руб.
1	Грузовой специальный, установка буровая ГАЗ-33081 БКМ 317 01, 2008 г. в., рег. знак АВ 8165-3	6 927,81	346,39
2	Грузовой бортовой МАЗ 5336 АЗ 320, 2008 г. в., рег. знак АВ 8373-3	3 105,57	155,28
3	Экспедитор EW-1400, 2008 г. в., рег. знак ЕВ-3 1224	13 377,84	668,89

Порядок ознакомления: осуществляется в рабочие дни с 9.00 до 16.00. Контактное лицо по осмотру: тел. +37529-670-83-18 (Громыко Юлия Ивановна), +37544-564-52-67 (Леонид Павлович Абакумов)

Лица, желающие принять участие в торгах обязаны внести задаток и подать организатору торгов в установленный срок заявление с приложением всех необходимых документов

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с BY60BLBB30120191021390001001 в Дирекции «ОАО Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBVY2X. Получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки», УНП 191021390

Порядок оформления участия в торгах, критерии выявления победителя торгов и порядок оформления результатов торгов определяются ст.ст. 127, 128, 129 Закона Республики Беларусь от 13.07.2012 г. № 415-3 «Об экономической несостоятельности (банкротстве)»

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Срок подписания договора купли-продажи: 15 (пятнадцать) рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета аукциона: Победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%, обязан возместить затраты на организацию и проведение аукциона и оплатить вознаграждение организатору аукциона в размере 5 (пяти) процентов от цены продажи предмета аукциона в течение 5 (пяти) дней со дня проведения аукциона. Подробная информация о проведении аукциона размещена на сайте www.cpo.by

Дата, время, место проведения аукциона: 08.12.2020 в 12.00, г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом.1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»

Дата, время, место окончания приема заявлений на участие в аукционе: 04.12.2020 в 17.00, г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом.1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»

Контактные данные: +375 29 317-95-42; +375 44 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5

Продавец: ОАО «МИЛКАВИТА», г. Гомель, ул. Бр. Лизюковых, 1

Оператор ЭТП: ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46

Адрес ЭТП: www.ipmtorg.by

Предмет электронных торгов: Лот № 1 (имущество реализуется одним лотом) Адрес – Гомельская обл., г. Лоев, ул. Царикова, д. 39

Производственная база в составе: бытовые помещения (340/С-293597, 58,5 кв. м), здание конторы (340/С-293567, 52,2 кв. м), склад (340/С-293569, 115,9 кв. м), здание производственного корпуса (340/С-293570, 267,5 кв. м, составные части: два забора, трое ворот, асфальтовое покрытие), котельная (340/С-293568, 100,2 кв. м, составные части: труба дымовая (h=24м), емкости для топлива 2 шт. по 6 куб. м), гараж (340/С-293565, 82,3 кв. м)

Сведения о земельном участке: предоставлен продавцу пл. 0,3603 га на праве постоянного пользования для обслуживания зданий и сооружений молочного завода. Ограничения (обременения) – находятся в водоохраных зонах

Начальная цена лота № 1 с НДС 20% – 151 812,07 бел. руб.

Лот № 2 Адрес – Гомельская обл., Речицкий р-н, г. Речица, ул. Карла Маркса, 25-16

Квартира (расположена в пятиэтажном жилом доме 2010 г. п. на 4-м этаже и состоит из двух жилых комнат, 340/D-219285; 66,5 кв. м)

Начальная стоимость лота № 2 без НДС – 86 200,00 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены предмета электронных торгов в белорусских рублях перечисляется на р/с BY60BLBB30120191021390001001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBVY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 15 (пятнадцать) рабочих дней после электронных торгов

Условия оплаты предмета электронных торгов: Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения электронных торгов, критерии выявления победителя торгов, порядок оформления участия в торгах и результатов торгов устанавливаются регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorg.by

Победитель электронных торгов, либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5%, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить установленное вознаграждение в течение 3 (трех) рабочих дней после проведения электронных торгов

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за один день до наступления даты проведения аукциона

Дата и время начала и окончания электронных торгов	Начало торгов: 09.12.2020 в 11.00. Окончание торгов: 09.12.2020 в 12.00.
Дата и время окончания приема заявок	Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 07.12.2020 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу: www.ipmtorg.by
Контактные телефоны	+375 17-373-21-33; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

ЗАО «БЕЛРЕАЛИЗАЦИЯ» ОБЪЯВЛЯЕТ АУКЦИОН

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел. +8 (017) 298-53-53; 8 (029) 690 54 09, BELTORGI.BY

Продавец: ОАО «Добрушский КБО» (УНП 400003508) 247050, Гомельская обл., г. Добруш, ул. кн. Паскевича, 12, тел./факс: +375 232 31-59-72 / 25-26-63, тел. +375 29 135-78-72

Повторные публичные торги в электронной форме будут проведены 16 ноября 2020 г. 09.00-17.00 на электронной торговой площадке BELTORGI.BY.

№ л/п	Предмет торгов	Начальная цена предмета торгов, бел. руб. без НДС
1	Капитальное строение с инв. №311/С-38771, площадью 156,0 кв. м, назначение – здание специализированное для бытового обслуживания населения, наименование – комплексный приемный пункт, расположенное по адресу: Гомельская обл., Добрушский р-н, г. Добруш, ул. Полевая, 5, кадастровый номер земельного участка, на котором расположено капитальное строение: 321250100003001863	26 200,00
2	Изолированное помещение с инв. № 311/D-12009, площадью 53,5 кв. м, назначение – помещение бытового обслуживания населения, наименование – изолированное помещение № 6, расположенное по адресу: Гомельская обл., Добрушский р-н, г. Добруш, ул. кн. Паскевича, 6-6	11 458,33
3	Капитальное строение с инв. № 311/С-6661, общей площадью 75,1 кв. м, назначение – здание комплексного приемного пункта, наименование – комплексный приемный пункт, расположенное по адресу: Гомельская обл., Добрушский р-н, Ленинский с/с, ар. Красный партизан, ул. 70 лет Октября, 15. Информация о земельном участке: кадастровый номер 321284402601000003 общей площадью 0,1345 га – для постоянного пользования (доля в праве 1/1)	2 000,00

Телефон для ознакомления и осмотра +37529 698-53-53.

Для участия в торгах необходимо в срок с 06.11.2020 г. 09.00 по 13.11.2020 г. 17.00: 1) зарегистрироваться и подать заявку по выбранному лоту на участие в торгах на сайте BELTORGI.BY; 2) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY33BPSB30121854590139330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», код BPSB2Y2X, УНП 191113330, получатель – ЗАО «Белреализация»

Шаг торгов – 5%, задаток – 10% от начальной цены предмета торгов. Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее чем за день до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену. Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются состоявшимися. Предмет торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Результаты торгов оформляются в виде протокола. Победитель торгов (претендент на покупку) обязан в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов возместить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, и оплатить аукционный сбор. Срок заключения договора купли-продажи и оплаты предмета торгов – не позднее 10 рабочих дней со дня проведения торгов. Извещение о начале проведения торгов было опубликовано в газете «Звезда» от 21.10.2020 г.

**СВЕДЕНИЯ
О РЕЗУЛЬТАТАХ ПРОВЕДЕНИЯ
РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ
«Выигрывай с Onliner 15»**

- Организатор рекламной игры: Общество с ограниченной ответственностью «Онлайнер», юридический адрес: 220089, г. Минск, пр-т Дзержинского, 5-613, зарегистрировано в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190657494, свидетельство о государственной регистрации выдано Минским городским исполнительным комитетом 25.06.2014.
- Сроки проведения рекламной игры: Срок начала рекламной игры: 17.09.2020. Срок окончания рекламной игры 01.12.2020.
- Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры № 3849, выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь 03.09.2020.
- Количество участников рекламной игры – 1865 чел.
- Информация о призовом фонде: Размер призового фонда рекламной игры составляет 6337 (шесть тысяч триста тридцать семь) белорусских рублей 62 (шестьдесят две) копейки. Призовой фонд рекламной игры разграничен полностью.
- Информация о победителях рекламной игры:

№ п/п	Фамилия, имя, отчество победителя	Сведения о выигрыше
1	Борздун Дмитрий Викторович	Приз 1 – мобильный телефон (смартфон) Honor 30 8GB/128GB Green (BMH-AN10), денежные средства в размере 133,08 бел. руб.
2	Поташов Сергей Валентинович	Приз 1 – мобильный телефон (смартфон) Honor 30 8GB/128GB Green (BMH-AN10), денежные средства в размере 133,08 бел. руб.
3	Поталенко Александр Сергеевич	Приз 1 – мобильный телефон (смартфон) Honor 30 8GB/128GB Green (BMH-AN10), денежные средства в размере 133,08 бел. руб.
4	Марков Максим Григорьевич	Приз 2 – фитнес-браслет (умные часы) с экраном Honor MagicWatch 2 (MNS-B19) Charcoal Black, денежные средства в размере 37,54 бел. руб.
5	Пыргарь Вячеслав Александрович	Приз 2 – фитнес-браслет (умные часы) с экраном Honor MagicWatch 2 (MNS-B19) Charcoal Black, денежные средства в размере 37,54 бел. руб.
6	Вассора Александр Тадеушевич	Приз 3 – беспроводные наушники с микрофоном (Bluetooth-гарнитура) Honor Magic Earbuds (WAL-AT020) Robin Egg Blue, денежные средства в размере 23,03 бел. руб.
7	Мерсон Александр Аркадьевич	Приз 3 – беспроводные наушники с микрофоном (Bluetooth-гарнитура) Honor Magic Earbuds (WAL-AT020) Robin Egg Blue, денежные средства в размере 23,03 бел. руб.
8	Василевский Роман Николаевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
9	Чернышова Валентина Владимировна	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
10	Шевцов Денис Викторович	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
11	Пименов Денис Валерьевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
12	Марков Максим Григорьевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
13	Казак Денис Сергеевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
14	Леонов Денис Викторович	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
15	Мартинюк Виталий Васильевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
16	Коренюк Юрий Александрович	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
17	Подосиновиков Александр Игоревич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
18	Бодяк Сергей Викторович	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
19	Чикилевский Виктор Николаевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
20	Фадеев Александр Сергеевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
21	Булка Алексей Михайлович	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue
22	Матрунчик Дмитрий Анатольевич	Приз 4 – фитнес-браслет (умный браслет) с экраном Honor Band 5 (CRS-B19S) Blue

7. Для получения призов победители должны явиться не позднее 01.12.2020 (включительно) по адресу: г. Минск, пр. Дзержинского, 5 – офис 613, предварительно связавшись с Организатором рекламной игры по номеру многоканального телефона + 375 (29) 514 35 24.

Прошу считать свидетелем о государственной регистрации индивидуального предпринимателя Перова Дмитрия Владимировича (УНП 190570352) **недействительным** в связи с его утерей.

ООО «Фрондера» извещает о проведении публичных торгов в форме открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Крупский плодоовощной завод»

№ лота	Наименование лота	Начальная стоимость с НДС 20 %	№ лота	Наименование лота	Начальная стоимость с НДС 20 %
1	Емкость 15 м³, инв. № 4290755 (6/у)	108,00	7	Емкость 16 м³, инв. № 4290765 (6/у)	108,00
2	Емкость 15 м³, инв. № 4290756 (6/у)	108,00	8	Емкость 16 м³, инв. № 4290768 (6/у)	108,00
3	Емкость 15 м³, инв. № 4290757 (6/у)	108,00	9	Емкость 16 м³, инв. № 4290769 (6/у)	108,00
4	Емкость 15 м³, инв. № 450107 (6/у)	108,00	10	Емкость 16 м³, инв. № 4290770 (6/у)	108,00
5	Емкость 16 м³, инв. № 4290763 (6/у)	108,00	11	Емкость 15 м³, инв. № 450108 (6/у)	324,00
6	Емкость 16 м³, инв. № 4290764 (6/у)	108,00	12	Устройство водо-насосное «Алтоп-РМ-16 (6/у, н/раб), инв. № 430129	42,00

В отношении лотов №№11–10 проводится десятое повторные торги, лота №11 – восьмью повторные торги, лота №12 – четвертые повторные торги. Публикация об аукционе ранее размещалась 11.08.2020 г. в газете «Звезда». Цена на лоты №№11–10 снижена на 95 %, №№11–12 – на 90 %. Начало приема заявлений – в 10.00 05.11.2020. Окончание приема заявлений – в 16.00 16.11.2020.

Задаток	10 % от начальной стоимости предмета торгов
Шаг аукциона	5 % от начальной стоимости предмета торгов
Организатор торгов	ООО «Фрондера», +375 29 308 28 97; e-mail: info.torgi@orgtorg.by
Информация о продавце	ОАО «Крупский плодоовощной завод», Минская область, г. Крупки, ул. Московская, д. 1 (ликвидатор – ООО «Партнер-Консалтинг» +375 29 304-59-90)
Дата и время проведения торгов	17 ноября 2020 года в 12.00 (регистрация с 11.30 до 11.55) по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 1, оф. 1121

Заявление на участие в торгах и необходимые документы принимаются в рабочие дни с 10.00 до 18.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 1, оф. 1121 либо по электронной почте: info.torgi@orgtorg.by

- До подачи заявления внести задаток на р/с ВУ36ALFA30122215570040270000, код банка ALFBY2X, УНП 192789344. Получатель – ООО «Фрондера», назначение платежа: «Задаток для участия в аукционе по продаже имущества ОАО «Крупский плодоовощной завод» (Лот N), проводимом 17.11.2020 г.».
- Подать заявление на участие в торгах, документ, подтверждающий внесение суммы задатка с отметкой банка. К заявлению на участие в торгах прилагаются документы согласно п. 12 Положения «О порядке продажи имущества ликвидироваемого юридического лица с публичных торгов» утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.01.2013 № 16. Образец заявления и перечень документов можно посмотреть на сайте <https://orgtorg.by/info/>. Лица, желающие принять участие в аукционе и выполнившие все требования, допускаются к участию в аукционе посредством выдачи билета участника аукциона, где указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано. Победителем аукциона признается участник, предложивший в ходе торгов наивысшую цену. Результаты торгов оформляются протоколом в день проведения торгов. Договор купли-продажи заключается между продавцом и победителем аукциона (приравненным к нему лицом) в белорусских рублях в течение 10 (десяти) рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона и возмещения победителем затрат по организации и проведению торгов в размере 5 % от начальной стоимости объекта торгов, а также затрат по размещению публикации (согласно выставленному счету). Оплата приобретенного предмета торгов должна быть проведена в полном объеме не позднее 5 (пяти) рабочих дней со дня проведения аукциона.
- Вознаграждение аукциониста – 10 % от конечной цены предмета торгов.
- В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником или для участия в нем явился только один участник, при согласии этого участника приобрести предмет торгов по начальной цене, увеличенной на 5 %, комиссия в день проведения аукциона оформляет протокол о продаже предмета торгов этому участнику аукциона. В 5% же желающих купить предварительно знакомятся с объектом торгов. Контактное лицо для осмотра объекта торгов: +375 29 275-60-59, +375 29 999-91-12 Чеслав

**ИЗВЕЩЕНИЕ
о проведении 26 ноября 2020 года
повторных торгов с условиями
по продаже имущества,
принадлежащего ОАО «ДСТ № 5»**

Предмет торгов
«Технологическая площадка для хранения и обслуживания спецтехники» с инв. № в ЕПРН/С – 162568 общей площадью 9 270,6 кв. м (назначение: сооружение специализированного склада, хранилища; составные части и принадлежности: технологическая площадка для хранения и обслуживания спецтехники – литер А, состоящая из подъезда, трех покрытий, трех бортов, технологической площадки, дорожки, ограждения)
Сведения о земельном участке: площадь – 1,6243 га, кадастровый номер – 623650100001005212
Местонахождение – Республика Беларусь, Минская обл., Минский р-н, г. Заславье, ул. Заводская, 17
Начальная цена – 874 561,00 бел. руб. с учетом НДС
Сумма задатка – 87 000,00 бел. руб.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов. Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы: заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копия свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копия устава (для юридических лиц); копия платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также при необходимости иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБВ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежного документа о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. Торги проводятся **26 ноября 2020 года в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **06.11.2020 по 24.11.2020 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. По вопросу осмотра объекта следует обращаться по телефону (017) 388-43-21.

Телефоны для справок:
(017) 365-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21, (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

**ИЗВЕЩЕНИЕ
о проведении 24 ноября 2020 года
повторных торгов с условиями
по продаже имущества,
принадлежащего ОАО «ДСТ № 5»**

Сведения о предмете торгов (продаваемом имуществе)
«Нефтепродукт – обводненное (с примесью глины) сырье для производства нефтяных вязких дорожных битумов» в количестве 1100 тонн (ориентировочно), содержащийся в битумохранилищах, расположенных по следующему адресу: Минская область, Вилейский район, г. Вилейка, ул. Волкова, 43; Минская область, Минский район, г. Заславье, ул. Заводская, 17/3; Минская область, Слуцкий район, Козловичский с/с, д. Великая Слива, АБ3-2
Начальная цена: 368 280,00 бел. руб. с учетом НДС
Сумма задатка: 36 000,00 бел. руб.

* Покупатель обязуется самостоятельно произвести выемку содержимого битумохранилищ (продаваемого имущества). Окончательное количество продаваемого имущества определяется по мере выборки нефтепродукта с учетом его взвешивания.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копия свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копия устава (для юридических лиц); копия платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также при необходимости иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБВ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBBY2X, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежного документа о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа.

Торги проводятся **24 ноября 2020 года в 10.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **06.11.2020 по 20.11.2020 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:
(017) 327-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21, (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

SEX=БАЯСЫ

РЭВЮ НЮ

Пачнём з анекдота. «Вы ведаеце, як на славянскую мову перакладзеца назва «Камасутра»? Галота на выдумкі хітрая». Ну, вы ж чыталі гэтую кніжку, дакладней, праглядалі? Спрабавалі нешта ўвасобіць у жыццё? («Насамрэч у «Камасутры» толькі дзве пазіцыі: або ты, або цябе»). Такім чынам, тэма нашых сённяшніх нататак, як вы, мабыць, ужо здагадаліся — дзіўныя, незвычайныя, шакавальныя эксперыменты і ўчынкi асобных прадстаўнікоў чалавечага роду. Вось вам для пачатку з апошняга. 32-гадовы тэлеведучы і комік Сайман Томпсан прайшоўся па вуліцах Лондана ў... суkenцы ад Gucci і апісаў свае эмоцыі. («Люблю, калі мяне пытаюць: «Як справы?» Гэта дазваляе захаваць ілюзію, што па мне не бачна»). Вы, магчыма, не ведалі, што вышэйназваны брэнд адзення выпускаў у кастрычніку суkenку для мужчын? Яна пашыта з аранжавай тканіны і ўпрыгожана атласнай стужкай. Прадстаўнікі моднага дома адзначаюць, што такім чынам змагаюцца з «таксічнымі старэзьямі, якія фарміруюць мужчынскую гендарную ідэнтычнасць» (???). («Вышварнасць — гэта калі нават «Аліксспрэнс» не разумее, што ты шукаеш»). Эксперымент засведчыў сумніўнасць такога паслы.

Брытанец правёў цэлы дзень у недарагой аранжавай клятчатой суkenцы з белым бантам на таліі з папулярнай інтэрнэт-крамы Asos, падобнай на аналагічны строй для мужчын, які выпускаў італьянскі модны дом Gucci. Свой вобраз ён дапоўніў кашуляй, джынсамі і белымі кедамі. («Мне вельмі падабаецца, калі мяне называюць гарэдскім вар'ятам. Таму што насамрэч я родам з вёскі»). Натуральна, рэакцыя жыхароў Лондана была даволі прадказальнай. («Я толькі што ўпусціў кубачак з дзясэццю аднаразовымі лыжачкамі. Ці азначае гэта, што да мяне прыедуць дзясэцці аднаразовымі лыжачкамі»). Па словах Томпсана, спачатку мінакі не звярталі на яго ўвагі, а праз некаторы час пачалі абарочвацца і глядзець услед. («Мужык з пахмелля доўга глядзеў на дзве розныя шкарпэткі ў сябе на нагах... Нарэшце вымаўляе: — Уладай, дадзенай мне звыш, аб'яўляю вас парай!») Дамы ў кавярні пацікавілася, чаму мужчына ў суkenцы і ці не гей ён. («— О, у нас сёння романтика — сучкі, алей... — Чуеш, Пятровіч? Адыдзі ад капота!») Група будаўнікоў пачала фатаграфавачь эксперыментатара і крычаць яму: «Ты не можаш гэта насіць!» («— Якія калготкі лепш падыдуць: у буйную сетачку ці ў дробную? — Пятровіч, мне без розніцы! Галоўнае, каб цыбуля не вывальвалася!»)

Дагэтуль яшчэ адзін брытанец, журналіст The Sun Нік Хардзінг, дзень правёў на абцасах і падзяліўся ўражаннямі. Ён набыў некалькі пар абутку з пяцісантыметровымі абцасамі і сямісантыметровой платформай. Апрабаваўшы абноўкі, эксперыментатар прызнаўся, што адчуў мноства фізічных пакут. Ды і маральных — падчас паездкі ў цягніку на выставку ў Лондан яго дзесці адмовіліся сесці побач, бячучыся кінаў. («— Я вось ужо трох жонак змяніў і цяпер ведаю, што ім трэба. — І што? — Мужыка добрага!») Гэты ж журналіст яшчэ раней цэлы дзень прахадзіў у адкрытым чорным кроп-топе. Мужчына прызнаўся, што з яго здэкаваліся ва ўсіх грамадскіх месцах, а вярнуўся ў рэстаране з жонкай прайшла ў поўнай цішыні. («Ніколі не любіў гульні на распананне. Асабліва іпатэку»). Што хацелі даказаць эксперыментатар?

Не адстаюць ад мужчын і жанчыны ў плане эпажжных учынкаў. («Але глічы сябе вельмі распусным і заклапочаным чалавекам, але пасля блізкай сустрэчы з Вольгай зразумеў, што не бачыў жыцця»). Можна, памятаеце гісторыю з расійскай журналісткай Алесія Герасіменкай? Яна правяла паўдня з уласнымі трусамі, прабачце, на... галаве. Па праўдзе, адбылося гэта выпадкова, але дзяўчына падзялілася гісторыяй у сваім Twitter свядома. («Многія жанчыны сваёй вышэйшай адукацыі такую дурніцу ў сабе сапсавалі...») Ранкам яна пайшла ў душ, завязала валасы сподняй бялізнай, каб не замачыць, а потым забылася яе зняць з галавы. А затым праехала паўгорада, правяла некалькі сустрэч. І ніхто журналісткі нічога не сказаў! («Калі ён убачыў яе, разумны гадзіннік змераў пульс і разумны мабільны банк заблакіраваў карту»). Каментары ў сённяшнім жартам прапанавалі зрабіць падобны «аксесуар» новым тэндэсам. Вывітлілася, што ў Герасіменкі шмат аднадумцаў, якія таксама завязваюць валасы шкарпэткамі або трусамі. («Я — паўналетняя! Цяпер магу рабіць усё, што забараняла маці! Перш-наперш лізну арэлі і засуну пальцы ў разетку...»)

Але гэта «кветачкі». «Ягадкі» прадэманстравала 23-гадовая растаўчанка, калі адправіла сабе праму ў рот... паліцэйскі жэст. Дзяўчына вырашыла паўдзельнічаць у інтэрнэт-конкурсе, галоўным прызам у якім была абвешчана аперацыя па... павелічэнні грудзей. («Жаночыя грудзі — яны, як сонца. Можна кідаць толькі беглыя позіркi, але варта адзець акулеры — і можна назіраць вечна»). Бландзінка прыехала з таварышам на адзін з пастой ДПС, папрасіла паласаты жэст і зацінула яго ў сябе. («— Закрый вочы і адкрый рот. Толькі не выплёўвай. Адчуваеш бурблячкі? — Карамелька? — Карбід»). Пасля выкладзенага відэа дзяўчына атрымала сіліконавыя грудзі трэцяга памеру, чаму па ўласным яе прызнанні была вельмі рада. «Прывыкаю да таго, што я не плоская». Відэа, накіпела ў дзючыны...

...Скончы тым, з чаго пачаў. Анекдотам. «Сёння я раптам зразумеў, што пара. Пара ўжо гаварыць людзям, якія малодшыя за мяне: «А вось у наш час...»

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«Не баюся марыць і ставіць глабальныя мэты»

НОВАЯ СТАРОНКА БІЯГРАФІІ

У гэтым годзе Яўген скончыў школу і стаў студэнтам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта фізічнай культуры. На зайздрасць многім абітурыентам у ВНУ ён паступіў без экзаменаў дзякуючы званню майстра спорту. Новай старонцы ў сваім жыцці Яўген рады. «Мне вельмі падабаецца ўніверсітэцкая атмасфера. Нездарма кажуць, што студэнцтва — класны перыяд у жыцці».

Яўген развіваецца не толькі фізічна, але і духоўна. Галоўнае хобі спартсмена — кнігі. Да літаратуры ён ставіцца гэтак жа сур'эзна, як і да трэніровак. У фаварытах — творы на спартыўную і бізнес-тэматыку. «У мінулым годзе паставіў сабе мэту прачытаць 20-30 кніг і ў ідэале выходзіць на адну кнігу ў тыдзень. Нядаўна закончыў «Маніфест вялікага трэнера» Ціма Гровера, трэнера Майкла Джордана, Кобі Брайнта і іншых легендарных спартсменаў. Мяне зацікавіла, як у кнізе раскрываецца характар пераможцаў. Асабліва спадабаўся прыклад Майкла Джордана. Уся каманда святкавала перамогу, а ён думаў, што трэба зрабіць для наступных».

НЯМА ЛІХА БЕЗ ДАБРА

Нядаўна Яўген зламаў палец на назе. Траўма не самая страшная, але катацца на каньках з ёй нельга. За час вымушанага адпачынку хлопец адкрыў для сябе новае хобі — маляванне. «Паглядзеў відэа на YouTube і вырашыў паспрабаваць. Аваладоў на выніку для душы магу штосьці намалюваць».

Галоўная спартыўная мэта суразмоўніка — «золата» Алімпійскіх гульняў, якога яшчэ няма ў беларускіх фігурыстаў.

Жаданне пазнаваць новае і цікавае прывяло Жэню ў SMM. Работай у сацыяльных сетках ён пранікся дзякуючы таму ж зламанаму пальцу. Выпадкова знайшоў курс і зацікавіўся. «Настройкі груп, напісанне постаў мне здаліся цікавымі заняткамі. Цяпер я вяду групу «УКантакце» толькі для сябе. Кліентаў пакуль не шукаю, бо не хапае часу. Была прапанова займацца сацыяльнымі сеткамі ва ўніверсітэце, можна было б зрабіць нешта цікавае для старонкаў Беларускага саюза канькабежцаў. Але

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

шэсць гадзін я праводжу ва ўніверсітэце, сем — на трэніроўках. Каб прыдумаць ідэю для поста, напісаць яго, адрэдагаваць, зрабіць вокладку, патрэбна шмат часу. І мне фізічна яго не хапае. Калі б я не займаўся фігурным катаннем, поўнасю прысвяціў бы сябе SMM. Пакуль гэта маё хобі, ад якога нічога не залежыць, а асноўны заняткаў — спорт, дзе ёсць мэты».

Такі інтарэс да сацыяльных сетак абумоўлены і асабістымі матывамі. Спартсмен мусіць развіваць

Галоўны памочнік — YouTube, дзе безліч карысных каналаў, трэба толькі ўмець іх падабраць. Хлопец выпускае канал INSTARDING, дзе асвятляюцца тэмы матывацыі, зборку, камунікацыі паміж людзьмі. Сочыць ён і за каналам Эвана Кармыла з інтэрв'ю знакамых асоб. Увогуле, па словах суразмоўніка,

«Арыентавацца трэба не на тое, што ўжо зрабіў, а на тое, што яшчэ трэба будзе зрабіць».

такія інтэрв'ю — выдатная крыніца матывацыі і ведаў. «Нядаўна я паглядзеў інтэрв'ю з акцёрам Мэцью Макконахі. Мяне зацікавілі яго словы аб тым, што чалавек павінен зрабіць як мага больш памылак. Толькі дзякуючы ім можна чамусьці навучыцца і атрымаць вопыт. У мяне пакуль не было вельмі значных памылак, але зусім без іх не абыходзіцца. Пасля перамогі на чэмпіянаце Беларусі я рас-

слабіўся. Прыходзіў на трэніроўкі з панучцём, што ўсё ведаю, усё магу і ўвогуле ўсёго дасягну. Працаваў вельмі слаба. Праз два тыдні ў мяне быў міжнародны старт. Да яго я ні разу не пракатаў праграмы. Для параўнання напярэдадні чэмпіянату Беларусі адпрацаваў іх разоў 50. Зразумела, згубіў фізічную форму. І на міжнародным старце нават не мог дакатаць да канца. У выніку — 14-е месца, а пераможца выконваў усё на такім жа ўзроўні, як я звычайна. А ўсё можна знайсці на ўсё. У мяне ёсць спіс задач на дзень. Я імкнуся да такога распарадку, каб ніводная хвіліна не прайшла дарма. Калі б мне не было важна дасягнуць высокіх мэт, я ўсяго гэтага не рабіў бы», — дзеліцца сакрэтамі тайм-менеджменту Яўген.

ВЕК ЖЫВІ — ВЕК ВУЧЫСЯ

Такую самадyscyпліну спартсмен лічыць прыроджанай рысай характару. Бацькі прывілі любоў да спорту, трэнеры навучылі шмат працаваць. Астатняе — справа звычкі. Асабліва калі сёння ёсць усё ўмовы, каб развівацца і вучыцца ў любым месцы і ў любы час.

Валерыя СЦЯЦКО. Фота Ганны ЗАНКВІЧ і з архіва героя.

Валерыя СЦЯЦКО. Фота Ганны ЗАНКВІЧ і з архіва героя.

Валерыя СЦЯЦКО. Фота Ганны ЗАНКВІЧ і з архіва героя.

Валерыя СЦЯЦКО. Фота Ганны ЗАНКВІЧ і з архіва героя.

Валерыя СЦЯЦКО. Фота Ганны ЗАНКВІЧ і з архіва героя.

Ліцэнзійны выдрук: рэдактар аддзела Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей ПАСОЎНІКА. Выдавец — рэдакцыйна-выдавчая ўстанова «Выдавчэцкі дом «Звязда». Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкая, 10А. Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 311 17 41. Е-майл: info@zviazda.by Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавчэцтва «Беларускі Дом друку». ДД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Тыраж 14.804. Нумар падпісаны ў 19.30 04.11.2020 г.

РАЗВІТАННЕ СА ШПРОТАМІ

Чаму Латвія страчвае сваю прамысловасць?

Падобна на тое, што ў Латвіі адным з найбольш прывабных і, галоўнае, перспектывных працадаўцаў становіцца... войска. Як паведамліла днямі агенцтва LETA, цяпер у механізаванай пяхотнай брыгадзе Нацыянальных узброеных сіл (НУС) краіны маецца каля тысячы вакансій для грамадзян краіны па 170 розных спецыяльнасцях. «У той час, калі многія людзі ў Латвіі страцілі работу з-за глабальнай пандэміі і думаюць пра змену спецыяльнасці, мы прапануем разгледзець магчымасць вайскавай кар’еры. Таму што НУС — стабільны працадаўца», — заўважыў камбрыг Сандрыс Гаўгэрс, перадала eadaily.com. Напэўна, не варта тлумачыць, чаму НАТО ўмацоўвае вайсковую прысутнасць менавіта на гэтай тэрыторыі. Аднак, у Латвійскіх НУС з’яўляюцца сродкі і магчымасці. Чога не скажаш пра ўмацаванне нацыянальнай эканомікі. Яскравы прыклад — развіццё прамысловасці. Латвія адно за адным губляе брэндавыя прадпрыемствы. Чаму так адбываецца?

«ЗЯЛЁНЫ» АБАВЯЗАК

Адзін з найбольш вядомых латвійскіх брэндаў — шпроты — сыходзіць у мінулае. Сёлета ўвосень у Ліепай зачынуцца апошні буйны рыбаперапрацоўчы завод, які перажыў дзве сусветныя вайны і развал СССР. Гэта частка вельмі небяспечных для краіны тэндэнцый: прадпрыемствы з Латвіі бягуць, бо займацца бізнесам там цяпер вельмі нявыгадна, заўважае vz.ru.

Kolumbija Ltd ужо даўно знаходзілася на мяжы выжывання, аднак цяпер, калі з боку ўрада так і не прыйшла рэальная падтрымка, рыбны бізнес разбураюць. Афіцыйная прычына закрыцця — пандэмія каранавіруса, але на самай справе праблема пачалася задоўга да з’яўлення COVID-19. Прычыны праблем як гэтага прадпрыемства, так і ўсёй галіны па вытворчасці рыбных кансерваў — у жаданні латвійскіх улад дагледзіць Еўрасаюзу: ад захавання экалагічных нормаў і выкарыстання «зялёнай» энергетыкі — да квот на продаж рыбных кансерваў у Еўропе і адмовы ад расійскага рынку, адзначае baltnews.lt.

Адувальную ролю ва ўсім гэтым адыграла «зялёная» энергетыка, дакладней, яе амаль агрэсіўная падтрымка ўрадам Латвіі. У краіне з 2008 года ў канчатковы тэрмін для спажываўца ўключаны так званы кампанент абавязковай закупкі электраэнергіі (КАЗ). Зборы ад такога, па сутнасці, падатку дзяржава накіроўвае на падтрымку альтэрнатыўнай энергетыкі: малых ГЭС, ветраных паркаў, перапрацоўкі біямасы, біягазавых станцый. Выходзіць, закон у Латвіі абавязвае бізнес аплачваць распаўсюджванне аднаўляльных крыніц энергіі і забяспечваць «зялёныя» аб’екты гарантаным попытам на электрычнасць.

САНКЦЫІ І КВОТЫ

У гутарцы з baltnews.lt латвійскі эканаміст Яўгенія Зайцава растлумачыла, што КАЗ

павышае кошт электрычнасці амаль на траціну, прычым як для юрыдычных, так і для фізічных асоб. Аднак не толькі гэта стала прычынай закрыцця рыбаперапрацоўчых заводаў у краіне, у тым ліку знакавага аб’екта ў Ліепай. Ёсць два важныя моманты, якія сталі «далакопамі» галіны, — гэта санкцыі супраць РФ і квоты ЕС для балтыйскіх вытворцаў.

«Калі Латвія ўступіла ў Еўрасаюз, яе чыноўнікі пагадзіліся на ліквідацыю рыбававецкага флоту краіны — спачатку буйнога акіянскага, а затым чарга дайшла і да дробных прыбярэжных суднаў. Датацыі, якія ЕС прапанаваў у абмен на захаванне квот, не выратавалі сітуацыю. Скараціўся аб’ём сыравіны», — распавяла Яўгенія Зайцава.

«Бізнесу ў гэтай галіне нявыгадна прадаваць рыбу ў Латвію, таму немалая доля ў рэшце рэшт сыходзіць у Польшчу ці ўвогуле распрадаецца ў моры. У выніку пасля 2004 года ў краіне рыба амаль няма каму лавіць і прадаваць, — адзначыла эксперт. — Нагадаю, у Заходняй Еўропе спажыванне шпротаў мінімальнае. Трэба выдаткаваць вялікія сродкі на маркетынгавую раскрутку прадукту. У ЕС больш прывыклі да сардзіны і тунца. А асноўная прадукцыя былых рыбававецкіх калгасаў у Латвіі (прадстаўнікоў галіны, якія нежк выжылі пасля ўвадзення квот ЕС) — гэта шпроты.

Вось толькі іх вытворчасць на аснове эндржання не падаецца эўрабюракратам. Больш за тое, яна патрабуе выкарыстання чалавечай працы, паколькі салака чысціцца і ўкладваецца ў бляшанкі толькі ручным спосабам. Аптымізаваць вытворчасць тут ніяк не выйдзе, а калі вы не можаце зрабіць таннейшым працэс у такіх цяжкіх з-за квот умовах, вы ў выніку абанкруціцеся».

ЗАМЕСТ ЗАВОДА — БЕЛАДАРОЖКА

Зрэшты, як адзначыла латвійскі эканаміст, падобныя праблемы знішчылі прадпрыемствы ў Латвіі і ў іншых галінах: «Прыклад завода «Ліепайскі металург» паказаў, як

прадугледжаны рашэнні для транспартнай інфраструктуры, у тым ліку арганізацыі патоку грузавага транспарту, аўтастанак, вуліц, а таксама схема веладарожак. Па сутнасці, Латвія ператварэе некалі найбуйнейшага прамысловага гіганта краіны ў парк для катання на ровары і прагулак. Ад комплексу-гіганта застаецца толькі ценя велічы ў выглядзе былога будынка механічнага цэха завода «Ліепаяскі металург». Яго перабудавалі пад новую вытворчасць тэлекапічных канвеераў.

Ліепая — трэці па велічыні горад Латвіі з вельмі выгадным геаграфічным становішчам для транспартна-прадукцый на захад і на ўсход. 65 працэнтаў тэрыто-

нат, завод «Радыётэхніка», рыжская вагонабудуўнічы, электратэхнічны (знакаміты VEF), аўтобасная фабрыка (не менш вядомая РАФ). Не выратаваў урад Латвіі і завод «Дэінтарс» — гіганта парфумерна-касметычнага рынку. Калі «зялёная» энергетыка стане танная, ёй ужо не будзе каму карыстацца.

Праблема ў тым, што Латвія абмяжоўваецца паўмерамі і сцідзай праблемаў па дадатковых фінансавых выдатках на бізнес, якому і так цяжка. «Зялёная» праекты ў Германіі не боюць смяротным ударам па прамысловасці, паколькі ўрад знаходзіць грошы для падтрымання развіцця аднаўляльнай энергетыкі не толькі за кошт спусташэння «кішэні» найбуйнейшых заводаў.

дарагага электраэнергія можа абсякроўліваць прамысловага гіганта. Гэта прадпрыемства ажыццяўляла ўнікальную вытворчасць дроту з дапамогай электразваркі металу. Працэс вельмі энэргаёмсты, але ён даваў прадукцыю, якая не мела аналагаў, — найтанчэйшы дрот, на які ва ўсім свеце заўсёды вялікі попыт. Але пасля «альтэмізацыі», калі было вырашана ўвесці КАЗ, стварэнне такой прадукцыі абсякроўляла завод. Ён перайшоў на звычайную арматуру, якой на сусветных рынках і так лішак. У выніку ўсё скончылася закрыццём».

Як паведаміў навінавы партал bb.lv, гэты аб’ект хочучы зрабіць самым «зялёным» індустрыяльным паркам у ЕС. Вядома, што ліепайская дума прыняла рашэнне пачаць распрацоўку лакальнай планіроўкі тэрыторыі былога завода для інтэграцыі ў гарадское асяроддзе. Планіроўкай

ры горада — гэта спецыяльна эканамічная зона (СЭЗ), якая займае 3979 гектараў. Ліепайскі СЭЗ складаецца з незамыраючага порту, ўнікальнай акваторыі, гарадскіх індустрыяльных тэрыторый, аэрапорта і нават былой ваеннай базы. Ператварэнне гэтага месца ў парк і наладжванне вытворчасці канвеераў для пасьля, якія запатрабаваныя сярод інтэрнэт-крам, — гэта, мякка кажучы, крок на той маштаб абнаўлення, які мог бы ажывіць эканоміку Латвіі.

СУМНЫ СПІС

Выпадак з «Ліепаяскі металург» паказаў, якая на самірэч «аднаўлення» варта чакаць латвійскай прамысловасці. Пакуль урад Латвіі турбуецца аб захаванні і развіцці тэхналогіі аднаўляльнай энергетыкі, буйныя прадпрыемствы ў краіне гінуць адно за адным. Спіс вельмі ўражвае: Разекненскі малочна-кансервавы камб-

Можна ўзяць і іншы шаблон — кітайскі. Па даных Міністэрства прамысловасці і інфарматызацыі КНР, урад у 2017 годзе выдаткаваў мільярд долараў на стымуляванне пакупак электракараў. Субсідыі з часам знізіліся, але эфект развіцця галіны па інерцыі прывёў яе да таго, ў кітайскай Weijiang Electric Vehicle (BJEV) і Build Your Dream (BYD) увайшлі ў тройку сусветных лідараў па вытворчасці электрамабільаў. У выніку паветра ў Кітаі стала чысцейшае, але пры гэтым у краіне ёсць працоўныя месцы, функцыянуюць прадпрыемствы па вытворчасці транспарту і дэталей, удаасканальваецца машынабудаванне, стымулюецца, прычым для кожнага наступнага пакалення, падрыхтоўка прафесійных кадраў.

На жаль, на такія меры ў латвійскім урадзе пакуль што не ідуць, абмяжоўваючыся абавязковымі для ўсіх пляцкамі КАЗ. Вынік — развіццё аднаўляльнай энергетыкі — ператварыўся ў самацэт, выдаткі якой — гэта закрыццё заводаў. Сёння няма ніякіх перадумоў для рэальнага аднаўлення прамысловасці ў краіне. Мабыць, таму «зялёную» здзелку ў Латвіі і не падвргаюць такой крытыцы, як у іншых краінах. Калі ўзяць пад сумненне яе правільнасць, тады прыйдзеца прад’яўляць прамысловыя праекты, дзеля якіх план Еўракамсіі павінны быць перагледжаны або нават адкінуты. Але латвійскаму ўраду

ў гэтым выпадку проста няма чаго «пакладзі на стол».

ПАДАТАК НА ГАНАРАР

Аднаўляльная энергетыка — справа няхуткая, а грошы патрэбны, як кажуць, тут і цяпер. Таму Сейм плануе павялічыць падаткі для тых, хто працуе ў спецыяльных падатковых рэжымах: самазанятых, работнікаў мікрапрадпрыемстваў, атрымальнікаў аўтарскіх ганарараў. Іх хочучы абавязваць плаціць сацыяльны ўзносы, пры гэтым крытэрыі для атрымання льготных статусаў зробіць больш жорсткімі. Урад спадзяецца за кошт гэтага сабраць у наступным годзе 80 мільёнаў еўра, а ў 2022-м — ужо 140 мільёнаў. Прадстаўнікі малага бізнесу, слянянскіх гаспадарак і творчых прафесій выступаюць супраць такой ініцыятывы. Яны сцвярджаюць, што павышэнне падаткаў не прывядзе да росту дзяржаднага, а толькі выхне людзей у ценявую эканоміку. Нягледзячы на імклівае разгортванне пандэміі каранавіруса, на мінулым тыдні больш за сотню пратэстоўцаў сабралася на плошчы каля будынка латвійскага парламента, у той час як дэпутаты праводзілі першае чытанне бюджэту на 2021 год. Тым не менш Сейм канцэптуальна падтрымаў законапраект, які прадугледжвае правядзенне падатковай рэформы.

Чым кіруюцца латвійскія ўлады, павышаючы падаткі для пацярпелых ад крызісу самазанятасці, эмацыянальна растлумачыў мэр Вентспілса Айварс Лембергс. Як рашэнне аб жорсткай эканоміі ў 2009 годзе, так і рашэнне «запіць крызіс грашыма» ў 2020-м было прынята не латвійскімі прэм’ерамі Валдзісам Дамброўскісам і Крэйш’янісам Карыньшам, а кіраўніцтвам Еўрасаюза. Улады Латвіі і ў тым, і ў іншым выпадку толькі выкапалі пастанавы ўказанні. Такое меркаванне Іва выказаў мэр Вентспілса. «Латвійскі ўрад дзейнічае без сваіх мазгоў. Зараз больш за ўсё хочучы ўзяць з тых, у каго пад уплывам крызісу COVID-19 прыкметна зменшыліся даходы. Зараз з самазанятымі робяць тое ж самае, што падчас крызісу 2008 і 2009 гадоў рабілі з усім латвійскім народам», — патлумачыў Айварс Лембергс.

Тым часам у сваім апошнім аглядзе перспектывы сусветнай эканомікі МВФ прагназуе, што спад эканомікі Латвіі ў 2020-м складзе шэсць працэнтаў. Беспрацоўе да канца гэтага года дасягне дзевяці працэнтаў. Паводле інфармацыі бюро Eurostat, за мінулы год адзін з найважнейшых паказчыкаў развіцця краіны — ВУП рэспублікі ў разліку на душу насельніцтва — абваліўся ніжэй за сярэднеўрапейскі паказчык. «Суровая рэальнасць. Латвію абганяла Румынія», — пракаментаваў у сваім Twitter новы член савета Банка Латвіі, колішні міністр фінансаў рэспублікі Андрэс Вілкс. Вось такія вынікі.

Пётр ДУНЬКО.

ВЕЧАРАМ Залескаму патэлефанавалі Мазалеўскі. Першы раз за апошнія месяцы. Не прывітаўшыся, запытаў устрывожаным голасам:

— Што ў вас там, у Саюзе, робіцца?

— А нічога не робіцца, — не разумеючы ў чым сутнасць пытання, адказаў Павел Сямёнавіч.

Так, гаварыць яму з Анджэем не хацелася. Ды і пра што гаварыць: усё ўжо даўно перагаварылі. А пасля таго, як ён, Залескі, з акна вышкінуўся, усялякія кантакты ў яго з Мазалеўскім спыніліся. Хіба што пару разоў па тэлефоне і гаварылі. Так, ні пра што...

— Я пра Чарнобыль, — прасінеў у слухаўку Анджэй.

— Пакуль нічога невядома, — глуха і неахвотна выдавіў з сябе Павел Сямёнавіч.

— Чаму?

— Мне не дакладваюць.

— Зразумела, — Мазалеўскі замоўк. Пасля марудна, шматзначна прагаварыў:

— У нас пішучь, што радыяцыйны фон у вас момант завышаны, а лапкі, якія выпалі на зямлю, хутка прывядуць да жаліхавых хвароб — анакалагічных. Гэта як у Хірасіме, калі амерыканцы атамнаму бомбу скінулі. Так што думай...

Залескі хацеў было папытацца, пра што думачь, але не спытаў. Навошта? Усё ўжо ў мінулым: і маладосць, і здароўе, і спадзяванні на лепшае жыццё... Цяпер адзін клопат — працягнуць гадзі два-тры, а там... Там будзе відаць.

Пасля размовы з Анджэем Павел Сямёнавіч прылёг на канапу — цягнула на сон. Але паспаць яму не давалося — жонка паклікала вчараша. Ён праз сілу падаўся на кухню. Па звычцы пацкавіўся:

— А дзе Марына?

— У госці да сяброўкі паехала, — кінула Зінаіда Рыгораўна, заважваючы гарбату. — Табе яна навошта?

Залескі ўздыхнуў.

— Проста так спытаўся.

— Пытаецца ён, — прабурчала жонка. — Вось вернецца Марына, сам у яе і запытайся, а то ў мяне ўсё жыццё высвятляеш: дзе ды што.

Павел Сямёнавіч са скрухай паглядзеў на Зінаіду Рыгораўну: нячэсаная, у пакаменчаным хатнім халаце, пад вачыма сінеюць мяшкі. Стараецца трываць бавяты, як камандзір, а ў самой час ад часу нервова тузаецца галава.

— Ты б прывела, адпачыла, — пашкадаваў ён жонку.

Зінаіда Рыгораўна здзіўлена прывітаная рэдкія бровы.

— Клапатлівы ты стаў. А раней чаму ж не клапаціўся?

— Не ведаю.

Залескі вінавата ўсміхнуўся.

— А я ведаю, — Зінаіда Рыгораўна склала на грудзях маршчыністыя рукі. — Пра сябе ты толькі і думаў. Толькі пра сябе. Ведаю. А вось на старасці пра мяне ўспомніў, пра жонку сваю, пра дачку. Паміраць баішся ці што?

— Баюся, — прызнаўся Павел Сямёнавіч. — І заўсёды баюся. Ты гэтага не ведаеш, а мне давалося, перажыў...

Яму захацелася выгаварыцца, расказаць пра сябе маладога, калі яшчэ жаніхом хадзіў, а пасля, у вайну, ад немцаў і партызан на хутары хаваўся. Але пабаяўся — ці

мала што жонцы на розум прыйдзе. Яшчэ чаго добрага выганіць, выставіць за дзверы. А куды яму ісці, да каго?.. Нікога няма, нікому ён не патрывожаным голасам:

— Раней я часта на цябе злавалася, — мірна прагаварыла Зінаіда Рыгораўна. — За тое, што не любіў мяне, што да дачкі сваёй, як да чужой, ставіўся. А цяпер

бачу — дарэмна злавалася. Трэба было самой мець суровай, каб трываць цябе ў руках. Ты ж баішся, калі супраць цябе ідуць. Памятаеш, як аднойчы я прыгразіла, што сяду ад цябе, калі новае паліто не купіш?.. Старое тады ўжо насіць было немагчыма — выцёрлася ўсё, рукавы зашмалцаваныя, быццам іх тлушчам змазлі. Сяброўкі ў сталовай навет жартавалі: «Ты што, на машыну з мужам збіраеш?» Што мне было адказваць?! Маўчыла. А усё — скванцанне. Твая скванцанне. Пасля ў якой стала які ты. Здаралася, Марына папрасіць купіць ёй абноўку, а я яе падманваю: «Няма грошай».

Дурніца была... Дурніца бессаромная — дзіця сваё падманвала.

— Цяпер паразумнела?

— Паразумнела, калі ты з паланамымі рэбрамі і перабітай нагой і бальніцы ляжаў. Я тады тваю вопратку перабіраў і грошы знайшла. Шмат грошай. Мне аж страшна зрабілася. Вось, думаю, паразіт: мы ўсё жыццё перабіраем з капейкі на капейку, а ты ўсе грошы ў паночку складаеш... Крыўдна.

— Ты сама і дапамагала складваць, — нагадаў жонцы Залескі.

— Я і кажу, што дурніцай была. Вярнуць бы той час, я інакш жыла б. І цябе прымусіла б так жыць.

— Што было, той прайшло.

— Прайшло.

— Ведаеш, і я таксама пра гэта думаю.

— Пра што пра гэта?

— Пра тое, што скванцы быў. Грошай шкадаваў. А трэба было вас шкадаваць. Ды і сябе таксама.

Паўлу Сямёнавічу прыйшлі на памяць пачкі дзесяцірублёвак, якія прывёз перад Маскоўскай Алімпіядай Анджэй. Хоць які ён Анджэй. Андрэй ён, Андрэй Мазалеў, як сам і расказаваў...

— Дайшо, выходзіць, — іранічна прамовіла Зінаіда Рыгораўна. — І да цябе дайшло.

— Дайшо, — ціха выдавіў з сябе Залескі.

— Эх, Паша-Паша, лепей памаўчы...

Даўно так не называла Зінаіда Рыгораўна свайго мужа. Ён ад такога звароту размяк і ледзьве не заплакаў.

— Маўчы, — паўтарыла жонка і раптам ціха папрасіла: — Давай хоць бы астатак жыцця па-чалавечы прыжывём, без нерваў, без злосці на Марыну і саміх сябе.

— Давай...

Павел Сямёнавіч кінуў, але і засумняваўся: «Ці можна так?..»

— Жыццё наша кароткае, — прагаварыла сама сабе Зінаіда Рыгораўна. — А тут яшчэ радыяцыя гэтая — Чарнобыль. Што будзе, невядома.

«Пабаічы ашчэ, — успомніў Залескі словы Мазалеўскага пра страшныя хваробы, якімі будуць хварэць людзі. — І жыць хочацца, і страшна...»

Анатоль РЭЗАНОВІЧ

ВЕРА КАПАНСКАГА

(Урывак з другой кнігі рамана «Палы-трава»)

СЯРГЕЙ Іванавіч Куцько ў аварыю на Чарнобыльскай АЭС не паверыў. Які і кожны пенсіонер, які пабываў за доўгае жыццё ў розных сітуацыях, ён кожную навіну падвяргаў сумненню.

— Калі і здарылася што, то гэта не выбух, — цвёрда даказваў сваёй жонцы Сяргей Іванавіч. — Гэта ж атамная электрастанцыя, стратэгічны аб'ект...

Але такая ўпартаць была нядоўга. А калі быць больш дакладным, то каля двух месяцаў. Якраз напрыканцы чэрвеня, калі пакаіду санаторый, у якім лячыў сэрца, Куцько пабачыў свайго старога сябра — генерала Карповіча.

— Вось дык сустрэча, — узрадаваўся Іван Станіслававіч. — Ты што ж, адпачываў тут?

— У нашым узросце ўжо не адпачываюць, — Сяргей Іванавіч сумна ўсміхнуўся. — На прафілактыку быў.

— Вось і я на гэтую самую прафілактыку, чорт яе пабяры, прыхеў.

— Атрымліваецца, што я — соды, а ты — соды.

— Атрымліваецца, што так.

Карповіч выглядаў не найлепшым чынам: валасы рэдкія, падобныя на вырваны з грывы старога каня клок; лоб у доўгіх барознах маршчынь; шчокі барвовыя, упалыя; генеральскі кіцель вісіць на худых апшчаных плячах, быццам на вешалцы.

Куцько хоць і падлячыўся, але таксама быў варты жалю: яшчэ болей высах, стаў меншы ростам, сагнуўся — здавалася, калі ідзе, падае.

— Давай прыйздзем, — прапанавалі Іван Станіслававіч.

Яны селі на лаўку, што стала пад высокай раскошнай ліпай, вакол якой гудзелі, кружылі пчолы.

— Праз пар дзён закіньце, — Сяргей Іванавіч паказаў вачыма на ліпу. — Прыйшоў час.

— Так, пара, — Карповіч уздыхнуў. — Нам вось што?

Куцько прамаяўчы. Нічога болей не гаварыў і Іван Станіслававіч. Абодва яны як быццам саромеліся глядзець адзін на аднаго — старыя, горш за тое — развалены. А былі...

Згадваць мінулае ім не хацелася, а гаварыць пра сённяшні дзень — пустое, бо цяпер гэ-

та сёння мала ад іх залежала. Старыя сябры дажывалі свой век, а вакол іх, раздражняючы сваім буйствам, кіпела вясна.

— Што чуваць? — запытаўся Куцько.

— Нічога добрага, — адгукнуўся Карповіч. — Паўсюль гавораць пра аварыю на Чарнобыльскай электрастанцыі.

— Як жа гэтак здарылася?

— Выбухнула.

— Не магу ўявіць. Гэта ж, лічы, бомба.

— Горай. Бомба ўзарвалася, каго забіла, каго пакалечыла, і усё. А тут працэс доўга ішоў і пакуль яшчэ не завяршыўся.

— Які працэс?

— Звычайны.

— Ты растлумач, — папрасіў Куцько, — а а мне раскажы, а я не магу сабе ўявіць, што гэта такое.

— Добра... Калі цікава, растлумачу, — Іван Станіслававіч паклаў рукі на калені. — Было вырашана правесці на Чарнобыльскай АЭС выпрабаванні турбагенератара. А ў нас, сам ведаеш, на сістэму бяспекі ніколі і нідзе ўвагі не звяртаюць. Так і тут, у Чарнобылі гэтым, было. У выніку рэактар выбухнуў. Гэта, калі тлумачыць табе проста, каб ты зразумеў. Калі ж па-навуковаму ці па-ваеннаму, то рэактар эксплуатаваўся ў небяспечным рэжыме. У нейкі момант магутнасць яго рэзка падскочыла. Спецыялісты падлічылі, што ў тры тысячы разоў.

Адбыўся цеплавы выбух, пасля другога. Рэактар разбурыўся, пачаўся пажар. Самае страшнае, што загарэўся графіт. Частка паліва і графіту была выкінута ў атмасферу. А гэта драбнітка радыяактыўных часцінкі. Іх з ветрам разнесла далёка вакол Чарнобыля. На дзясяткі, сотні кіламетраў. Ды і зараз яшчэ ідуць выкіды. У рэактары ўсё кіпіць, як у чайніку...

Я чалавек ваенны, а самому нежак не па сабе, жудасна.

— Адкуль табе ўсё вядома?

— Вядома... Пляменнік у мяне ў Кіеўскім КДБ працуе, і мяне ў расказаў. Лепей бы не расказаў.

— Чаму гэта?

— А таму, што рэактар гэты даўно павінен быў выбухнуць.

Сяргей Іванавіч з неўразауменнем глядзеў на Карповіча. Той адрозна адрэагаваў:

— Ты не глядзі так, я праўду гавару.

— Праўду?

— Праўду... Яшчэ напрыканцы сямідзясятых і ў пачатку васьмідзясятых гадоў, калі будавалася Чарнобыльская АЭС, пачалася на ёй праблема. Работнікі КДБ, якія кuryравалі будаўніцтва станцыі, і адпаведныя спецыялісты, у тым ліку і мой пляменнік, зрабілі выснову, што трэці і чвэрці блокі маюць канструктарскія недаробкі. З-за іх ужо тады пачалі разбурацца перакрыцці блокаў. Прычына — нізкая эфектыўнасць цеплавой ізаляцыі. Да таго ж некаторыя абсталяванне, якое

пастаўлялі для Чарнобыльскай АЭС з Югаславіі, было няякаснае. Першая аварыя здарылася на станцыі яшчэ ў 1982 годзе.

Куцько развёў рукамі, хрыплага вымавіў:

— У мяне няма слоў. Куды кіраўніцтва глядзела?.. Гэта ж усесаюзны аб'ект.

— Туды і глядзела, каб далажыць у Маскву, што усё нармальна. Першы раз, ці што... Памятаеш, быў такі Галоўны маршал авіяцыі Нядзелін?..

— Памятаю. Загінуў у авіяцыйнай катастрофе.

— У тым і справа, што не ў авіякастрыя працы загінуў, а пры выпрабаванні ракеты на касмадроме «Байканур».

— Я і не ведаў.

— Ты шмат чаго не ведаеш.

— Сапраўды...

Пасядзеўшы яшчэ з паўгадзіны, Сяргей Іванавіч і Іван Станіслававіч пачалі развітацца.

— Пайду.

— І я пайду...

У іх было такое адчуванне, што гэта сустрэча апошняга, быццам радыяактыўны попел патрапіў у іх унутранасці і ўжо пачаў есці лёгкія, пачонку, кроў — усё тое, без чаго жыццё немагчымае.

НІЖАЛЕДЗІЦА на жудасную аварыю, Сяргей Капанскі, не прызнаны паэт і філосаф, радаваўся — яго выпусцілі з псіхічнай лякарні, у якую забралі яшчэ пра Андропаве за дармадзства. Цяпер Капанскі сядзеў на здымнай кватэры ў доме нумар чатыры па праспекце Машарава і чакаў сваю грамадзянскую жонку — Марыну Залескую. Яна пайшла ў краму па шампанскае.

«Як добра дома, — паўтараў ён у думках ужо ці не дзясяты раз. А мо і пяцінаццаты? — Хочаш — ляжы, хочаш — пішы... Як гэта ў рыфму так атрымаўся... Так, талант не прап'еш...»

Сяргей часта хваліў сябе, але аднаўваў свае паэтычныя творы невывысока — на тры з плюсам, пра што гаварыў прама, не саромеючыся, дадаючы пры гэтым: «Я не паэт, я трыбун...»

Марына Капанскі даказваў: «Я — Мажкоўскі ў мініяцюры, але ў душы, заўваж, лірык, гэтакі Фет у юнацтве...»

Гэта была гульня слоў і пачуццяў, спроба сысці ад рэальнасці. Але рэальнасць нікуды не сыходзіла, і Сяргей з ёю змагаўся, уяўляючы яе для сябе ў вобразе ўлады, паўтарычы пры годзе і без яе сваіх любімых верш: «Рты ощерены. // Их немерено. // С той ли площади, // Где льют почести? // Тому почести — // В ком нет совести. // Братство мнимое, // Что могильное. // Все ощерены, // Их немерено. // Дайте воздуха, // Дайте воздуха!..»

Марына затрымлівалася, але Капанскі на яе не крывідаваў. Ён хадзіў па кватэры, кратаў канапу, прысаджваўся. Пасля ўключыў тэлевізар, выключыў, ішоў у ваньы пакой, мыўся, ізноў вяртаўся да канапы, ляжыўся...

Такім яго і заспава маладая жонка.

— Спіш?

— Сачыняю, — знайшоўся Сяргей.

— Раскажы...

— Пасля... Спыраша давай вып'ем...

Марына хацела прыгатаваць што-небудзь паесці, але Капанскі спыніў яе:

— Не трэба. Я хачу спатолицца табою.

Марына запалымнела і ўдзячна прысінхнула да мужа: ён адзін умеў сказаць так, каб знутры ўсё сісннула і хацелася застацца безбароннай, маленькай, каханай, браць ад мужа тое, чаго ў дзяцінстве не далі бацькі — ласку.

Нейкі час яны сядзелі, абняўшыся, пасля Капанскі аспярожна вызваліўся ад Марыны, аджаркаваў шампанскае, разліў яго ў келіхі.

— Ну, давай да сустрэчы. Калі выліпі, Сяргей папраці:

— А цяпер трэба абавязкова выпіць за Гарбачова?

— Чаму за Гарбачова? — Марына ўсміхнулася. — На яго сvaraцца: развальвае партыю, краіну, падымае цэны, а начальства пры гэтым не перабудоўваецца, а прыладжваецца.

— Няхай сvaraцца, — Капанскі сплахмурнеў, адкінуў з імба зусім пасівелыя ў псіхічнай лякарні валасы. — На ўсіх рэфарматару сvaraцца.

— А ён рэфарматар?.. Сумняваюся, — Марына задумалася, пасля прадоўжыла думку: — Мне здаецца, што Міхал Сяргевіч проста плыве па цячэнні. Плыве без вясла. І нават задаволены, што яго нясе ў нікуды.

— А хоць бы і так, — выдхнуў Сяргей. — Галоўнае, што ён гэта цячэнне не спрабуе спыніць, а таму ў нашай лодцы хоць нешта пачынае мяняцца, свяжэць... Гэта ўжо добра. Вып'ем за Гарбачова.

— Што ж, давай, — пагадзілася Марына. — Тым болей што ён абяцаў кожнай сям'і выдзеліць асобную кватэру. А мы з табою сям'я. Ты згодзен?

— Так.

— Тады, можа быць, распішамся?

— Не.

— Чаму?

— Каб надыхацца сваёй дай...

Капанскі, глытнуўшы шампанскага, расслабіўся, лёг на канапу.

— Не спі, — папярэдзіла Марына. — Я яшчэ буду цябе карміць. У гэтай кватэры некалі жыла мая сяброўка Ніна. Яна выйшла замуж за чэха і паехала да яго. Пладзіць за кватэру сама. Дакладней, яе муж. Я спачатку была супраць яго аплаты, а пасля падумала: ён багаты, няхай раскашліцца.

— Напаўна, — казаў Сяргей. — Калі б я быў багаты, то таксама дапамагаў бы бедным. Табе, напрыклад.

— Не думаю, што ты калі-небудзь станеш багаты, — з сумам заўважыла Марына. — Гэта не тваё. Тваё — вершы. Шкада, што ў нас за іх плаціць мала. А табе ўвогуле не плаціць, таму што іх не друкуюць.

— Гэта так.

— Будзем спадзявацца на Гарбачова.

— Ты яшчэ скажы, што на галоснасць і дмакартыю.

— Вось якраз так...

Твар Капанскага быў сур'ёзны: ён усё ж такі верыў у перамены, якія называлі гучным словам — «перабудова»...

Пераклад з рускай

Максім БЕЯНІС.

